

LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

L A I S V E

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVE—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrityje (N. Y.)	\$10.00
Kanadoje	\$10.00
Kitur užsienyje	12.00
Jungtinėse Valstijose	\$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina	10 centų

PRICE 10c

No. 38

★ ★ ★ ★ ★

Antradienis, Gegužės (May) 19, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

Metai 59-iejai

KRISLAI

Juo toliau, tuo baisiau
Nixono "pasiaukojimas"
Tik ryžiai su kiauše
Pirmas toks streikas
Atidarė akis
Ir nebegalio nusikratyti!

A. Bimba

Teisindamas Vietnamo karo tęsimą ir pagaliau išplėtimą į Kambodiją, prezidentas Nixonas sakė, kad jam labai, labai gaila Vietnamo žmonių. Girdi, jeigu mes dabar ištrauktume savo armiją iš Pietų Vietnamo, tai Vietnamo komunistai suruošų vietnamiečiams baisią skerdynę (blood bath), tokią, kokią jie įvykdė 1954 metais Siaurės Vietname, kai paėmė valdžią iš savo rankas.

Be to štai "The N. Y. Times" kolumnistas Tom Wicker geg. 12 dieną įrodė, kad prezidentas mus pikta apgauldinėja. Wicker sako, kad visų pirma, buvo ištirta ir pilniausiai įrodyta, kad jokios skerdynės Siaurės Vietname 1954 metais nebuvo. Antra, 1969 m. lapkričio 3 dieną savo kalboje Nixonas sakė, kad komunistai S. Vietname tuomet išžudė 50,000 nekaltų civilinių žmonių, šių metų balandžio 30 dieną savo kalboje jis jau teigė, kad jie ten išskerdė "šimtus tūkstančių", o gegužės 8 dieną spaudos konferencijoje jau pareiškė, kad anais metais vietnamiečiai komunistai "išžudė milijonus" savo tautiečių.

Ir taip tas melas sistematiškai prezidento kalbose auga ir baisėja.

Prezidentas Nixonas sako, kad jis pasiryžęs aukščiausiam pasiaukojimui, būtent kad būtų vienkartinis prezidentu, negu atsisakyti savo politikos Pietrytinėje Azijoje. Jeigu Amerikos žmonėms jo politika nepatinkanti, jie 1972 metais turėsį proga jo nebeįrinkti antram terminui. O tuo tarpu jis šaliai vairuos, kaip jam patinka...

Tai, žinoma, didelis "pasiaukojimas". Kaip žinia, panašų "pasiaukojimą" padarė Lyndon Johnsonas, kai jis, su naikines apie 35,000 amerikiečių Vietnamo džiunglėse, nebekandidatavo antram terminui.

Iki būsimumų prezidentinių rinkimų dar apie 126 savaites. Kaip dabar karas eina, ir kaip jis, pagal Nixono politiką, turės eiti, jei dar nepaas-trės, tai kas savaitė jame žus po apie 100 jaunų amerikiečių, jau neskaitant sužeistų. Vadinasi, iki ateinančių rinkimų, kol baigsis Nixono vienkartinis prezidentavimas, turės žūti apie 12,000 amerikiečių.

Tada mes jį išmesime, kaip išmetėme prezidentą Johnsoną, bet kas prikels tuos 12,000 mūsų jaunų sūnų?

Pereitos savaitės pradžioje televizijoje buvo parodyta viena mūsų armijos operacija Kambodijos džiunglėse. Parodyta, kaip buvo užtikta viena "mūsų priešų" stovykla. Pirmiausia ji buvo iš sunkiausių patrankų apšaudyta, o paskui užimta.

(Tąsa 5-tame pusl.)

Jungt. Tautos ragina Izraelį pasitraukti iš Lebanono

Jungtinių Tautų Saugumo Taryba vienbalsiai pareikalavo Izraelio ištraukti karines jėgas iš pietinio Lebanono ir sulaukyti militarinės operacijos toje teritorijoje prieš partizanus.

Jungtinės Valstijos bandė rezoliuciją švelninti, bet iš 15 valstybių 13 balsavo prieš švelninimą. Bet Izraelis, turėdamas Jungtines Valstijas savo pusėje, neklauso Jungtinių Tautų.

Somalis už nacionalizaciją

Maskva.—Somalio Demokratinė Respublika (Afrikoje) paskelbė nacionalizaciją svetimų šalių bankų, cukraus apdirbimo, elektros jėgainės, apdraudus kompanijos ir aliejaus monopolijos.

Somalio ambasadorius Ahmedas spaudos konferencijai paaiškino, kad tos visos kompanijos įsisteigė savo biznesus tuo metu, kai Somalis buvo svetimos šalies kolonija. Dabar, po 1969 metų revoliucijos ir įsistėgimo revoliucinės valdžios, tos kompanijos atsiskais su valdžia kooperuoti. Todėl ir buvo pravesta nacionalizacija.

Washingtonas.—Federalinė valdžia dabar sumokėjęs Semenolių gėtes indėnams, kurie prieš 150 metų beveik visą Floridą valdė, \$12,347,500 už žemę, kurią Jungtinių Valstijų militarinės jėgos buvo užgrobusios.

Chicago.—40,000 žmonių remonstravo prieš invaziją į Kambodiją ir užmušimą keturių Kento universiteto studentų.

Detroitas.—Automobilių korporacijos paleidžia iš darbo po didelį skaičių bal-takalnių darbininkų.

JAV laivai saugo Kambodijos sostinę

Neak Luong, Kambodija.—Pietų Vietnamo vice prezidentas Ky, čia atvykęs, pareiškė, kad Jungtinių Valstijų ir kitų sąjungininkų kariniai laivai dabar saugo Kambodijos sostinę ir ten esančią militaristų valdžią. Tokių laivų yra iki 110. Už šešeto valandų po gen. Ky pareiškimo, Jungtinių Valstijų militarinė komanda savo pareiškimu pripažino, kad Jungtinių Valstijų kariniai laivai dalyvauja į sostinės sargyboje.

Prancūzų protestas

Paryžius.—Čia įvyko milžiniška demonstracija už solidarumą su Indokinijos liaudimi, kovojančia prieš Amerikos agresiją. Dalyvavo daugiau kaip 200,000 žmonių.

Demonstraciją suruošė 44 skirtingos darbo unijos ir politinės grupės, tarp kurių buvo Generalinė Darbo Konfederacija, Jungtinė Socialistų Partija, Komunistų Partija ir Nacionalinė Studentų Sąjunga.

Bendr. fronto protestas

Oslo.—Norvegijos darbo unijos, socialistai, komunistai ir kai kurie konservatyviai prisidėjo prie bendro fronto prieš JAV invaziją į Kambodiją.

Demonstracijoje dalyvavo daugiausia jaunimo. Norvegijoje dirbantieji 16 mokslininkų taipgi prisidėjo prie protesto.

Daugelio unijų vadovai smerkia AFL-CIO Meany

Chicago.—Meat Cutters and Butcher Workmen unijos vice prezidentas Abe Feinglass pasmerkė AFL-CIO prezidento Meany užgyrimą Nixono agresijos Kambodijoje.

Feinglass stebisi, kaip Meany galėjo pasakyti, kad 13,500,000 unijistų užgriau invaziją į Kambodiją. Toks pasakymas nieko bendro neturi su tikrąja. Didžiulė dauguma darbininkų yra priešinga invazijai į Kambodiją ir karui Vietname.

Washingtono įvykusioje demonstracijoje, kur daly-

vavo daugiau kaip 120,000 kovotojų prieš karą, District 65, Wholesale, Retail and Department Store Workers unijos prezidentas David Livingston pareiškė, kad Meany tegali kalbėti tik už mažą organizuotų darbininkų dalį.

Automobilių, tyme r ių, elektros ir radijo darbininkų unijos išstojo prieš Meany. Daugelio valstijų ir miestų centralinių tarybų pasisakė prieš agresiją Kambodijoje. Įvairių unijų lokalai taipgi prieš karą yra pasisakę.

Venezuelos darbininkai kovoja Nixono agresiją

Karakas, Venezuela.—Aliejaus pramonės centre Maracaibo darbininkai išėjo protesto demonstracijai prieš Jungtinių Valstijų agresiją Kambodijoje ir prieš karą abelnai. Policija puolė demonstraciją. Rapor-tuojama, kad keletas darbininkų užmušta ir sužeista. Masiniai areštai praveisti.

Kitų pramonės darbininkų unijos taipgi pasisakė prieš agresiją. Prie jų pri-

sidėjo Medikalinė Federacija ir Žurnalistų Sąjunga. Pareiškime pasakyta: "Agresyvi JAV veikla pri-stūmė pasaulį prie katastrofos kranto." Šioje Centralinės Amerikos respublikoje Jungtinių Valstijų privatiniai investimentai, daugiausia į aliejaus pramonę, siekia arti 3 milijonų dolerių ir sudaro 25 proc. visų Jungtinių Valstijų investicijų Lotynų Amerikoje.

Amerika išgelbėjo Kambodijos militaristų valdžią

Hong Kongas.—Jungtinio nacionalinio fronto valdžios galva Sihanoukas pareiškė, kad išlaisvinimo armija jau buvo apsupusi Kambodijos sostinę ir galėjo paimti, militaristų valdžią išvaikyti, jeigu amerikiečių ir pietvietnamiečių karinės jėgos nebūtų atėjusios gelbėti griūvančią militaristų valdžią.

Prez. Nixonas pasiuntė dideles karines jėgas generalo režimui gelbėti. Išsilaisvinimo jėgoms teko laimėti pasitraukti ir pasiruoti ilgesnėms kovoms su agresoriais ir Amerikai parsi-davėliais. Princes Sihanoukas sako, kad patriotinės jėgos nepaliauja maikovos su Jungtinių Valstijų agresoriais Kambodijoje.

TSRS pasižadėjo remti Sihanouko valdžią

Maskva.—TSRS premjeras Kosyginas pareiškė, kad Tarybų Sąjunga visokiais galimais būdais remis Kambodijos jungtinio nacionalinio fronto valdžią, kuriai vadovauja princas Sihanoukas.

Sihanouko valdžią jau užmezgė diplomatinis ryšius su Kinija, Siaurės Korėja, Siaurės Vietnamu, Albanija, Sirija, Iraku ir kitomis 26 valstybėmis.

Londonas.—Izraelio piliečių grupė, susirinkusi prie Izraelio ambasados, paskelbė 24 valandų badavimo streiką. Jie protestavo prieš persekiojimą ir kanikinimą arabų politinių kalinių Izraelio kalėjimuose.

Indonezų militaristai padėsį Amerikai

Jakarta.—Indonezijos užsienio reikalų ministras Malik pareiškė, kad jo šalis esanti pasiruošusi veikti bendrai su Jungtinėmis Valstijomis prieš "komunistus Azijoje."

Siaučiantis karas Indokinijoje galės persimesti ir į Tailandą ir į Malajiją. Tuomet sudarytų pavojų ir Indonezijai, sako Malik. Todėl iš anksto reikia padėti Amerikai kariauti, kad sulaukytų "komunistinį pavojų."

Oakland, Calif.—Centralinė Darbo Taryba pareiškė, kad prez. Nixonas, pradedamas agresiją Kambodijoje, papildė "kriminalizaciją prieš mūsų konstituciją."

Civilinių teisių grupės kovos bendrai prieš karą

Washingtonas.—Pietinių Krikščionių Vadovybės (negrų) Konferencija, Nacionalinė Labdaros Teisių Organizacija ir Jungtinių Farmų Darbininkų unija nusitarė bendrai kovoti prieš karą.

Sios organizacijos pradėjo rinkti piliečių parašus ant peticijų, reikalaujant dabar baigti karą. Jos taipgi reikalauja, kad valstybės sekretorius pasitrauktų iš tos vietos arba iš Colgate universiteto trustusių tarybos. Jos reikalauja Kongreso sulaukyti karo fondus su liepos 1 d.

Plieno trustas didina infliaciją

Pittsburgh, Pa.—Bethlehem Steel korporacija ir vėl pakėlė plieno kainą. Kitų plieno korporacijos taip pat daro, visai nepaisydamos, kad kainų kėlimas žymiai didina infliaciją.

Plieno korporacijos visai nekreipia dėmesio į Nixono administracijos kvietimą susilaikyti nuo prekių kainų kėlimo.

Plieno trustą, suprantama, paseks kiti pramonininkai. Produktų kainų kėlimas privers darbininkus kovoti už aukštesnes algas.

Seattle, Wash.—Čia buvo atplaukęs tarybinis žvejojimo laivas Ogon iš Vladivostoko. Gavęs reikalingų reikmenų išplaukė. Taipgi čia buvo atplaukęs TSRS prekybinis laivas Makhtum Kuli, atvežęs iš Japonijos plieno krovį.

Washingtonas.—Nacionalinės Saugumo Tarybos viršininkas Halperin pridavė Nixono administracijai rems zignaciją su protestu prieš invaziją į Kambodiją.

Negras pirmoje vietoje majoro rinkimuose

Newark, N. J.—Majoro rinkimuose negras Kenneth A. Gibson gavo 37,666 balsus, o dabartinis majoras Addonizio — 17,925.

Rinkimuose buvo 6 kandidatai. Todėl balsams pasidalinus Gibson negavo visų balsuotojų daugumos. Tai perbalsavimas bus birželio mėn. tik iš dviejų daugiau balsų gavusių kandidatų—Gibsono ir Addonizio.

Mirė žydų poetė Sachs

Stockholmas, Švedija.—Vokietijoje gimusi žydų poetė Nelly Sachs mirė išgyvenusi 78 metus amžiaus.

Kai gavo 1966 m. Nobelio premiją už literatūrą, ji pasakė: "Aš atstovauju žydų žmonių tragedijai." Tai sakydama, turėjo mintyje hitlerininkų išžudytus 6 milijonų žydų.

Streikai Italijoje

Roma.—Italijos 180,000 geležinkeliečių paskelbė 24 val. streiką. Streikuoja amatų rinkėjai, advokatai, mokytojai, laiškaneriai, valdžios ir apdraudus tarnautojai.

Bologna mieste įvyko 15,000 demonstracija, kurioje protestavo prieš Amerikos agresiją Kambodijoje. Genova mieste demonstracijoje dalyvavo 100,000 žmonių.

Perry, Ga.—Valstijos milicija areštavo 430 žmonių už demonstravimą be policijos leidimo. Demonstravo prieš rasinę diskriminaciją negrų.

Studentas susidegino kovodamas prieš karą

San Diego, Calif.—Universiteto studentas George Winne, 23 metų amžiaus, nešiodamas iškabą su šūkiu baigti karą, apsiypylė gasolinu ir susidegino.

Prieš susideginimą jis dalyvavo prieškarinėje demonstracijoje. G. Winne, marinų kapitonosūnus, buvo gavęs pašaukimą stoti militarinėse tarnybon.

Vėliausios žinios

Jeruzalė.—Izraelio valdžia skelbia, kad Jungtinė Arabų Respublika (Egiptas) steigia raketų bazę prie pat Suez'o kanalo. Tai esąs didelis pavojus Izraeliui.

Saigonas.—Pietų Vietnamo armija vėl atėmusi iš liaudies jėgų antrą stambiausią Kambodijos miestą Kompong Cham. Taip pat skelbiama, kad 10,000 Saigo armija, padedama amerikiečių "patarėjų" padarė naują invaziją į Kambodiją. Tai dabar daugiau kaip 60,000 amerikiečių ir vietnamiečių karių randa si Kambodijoje.

Jackson, Miss.—Juodieji žmonės mobilizuoja si protestui prieš užmušimą dviejų negrų studentų. Pradėta organizuoti ginkluoto gynimosi lyga.

Augusta, Ga.—Rev. David Abernathy paskelbė, kad Georgijos negrai organizuoja 100 mylių maršą per valstiją, išreikšimui protesto prieš nužudymą 6 negrų.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N.Y.
Established April 5, 1911 ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Kai žodžių nebeužtenka

NEGALIMA nesidžiaugti, kad tiek daug įžymių senatorių, kongresmanų ir šiaip veikėjų šiandien nebėgiu viešai išsireikšti įvairiais socialiniais klausimais. Ypač tenka karštai sveikinti tuos, kurie smerkia prezidento Nixono užsienio politiką ir jo plečiamą Vietnamo karą. Bet, kol kas, tie geri žmonės toliau nuo žodžių nenuėina. Bet, kaip labai teisingai pastebi Jungtinių Valstijų Komunistų partijos sekretorius Gus Hall, šiandien žodžių nebeužtenka. Toli gražu nebeužtenka! Jis sako:

"Yra momentų, kai žodžių—net ir kovingų žodžių—nebeužtenka. Šis yra vienas iš tų momentų."

Geras pliusas (pridėckas), kad liberališki senatoriai, kongresmanai ir miestų majorai pasisako prieš karą pletimą. Bet tie žmonės — ypač jaunimas —, kurie aktyviai kovoja prieš karą, turi teisę klausiti: Ką jūs veikiate? Konkrečiai, ką jūs darote dėl šios situacijos?

Tai pliusas, kad darbo unijų vadai yra išleidę pareiškimus prieš Nixono karinę politiką. Tie pareiškimai prieš metus, prieš mėnesį būtų turėję ypatingai didelę reikšmę. Bet dabar jų nebeužtenka. Šiandien klausimas yra: ką jūs darote savo žodžius paremti? Tai visiems amerikiečiams tinkamas klausimas.

Senatoriai, kongresmanai, ką jūs darote konkrečiai nukirsti lėšas karui? Ką jūs darote konkrečiai išskirti aikštėn karą profitorius? Ką jūs darote, kad mažai teikėte padarę, jūsų pamokslai apie "smurtą," "prievartą" prieš tuos, kurie aktyviai kovoja, nėra nuosirdūs. Iš tikrųjų, skamba veidmainingai.

Darbo unijų vadų rezoliucijos visuose lygiuose, pamerkiančios karą ir atmetančios George Meany pakalikiškus pareiškimus už Nixono politiką, yra geras dalykas. Bet jų šiandien nebeužtenka. Šiandien reikia organizuoti įmonės veiklą prieš karą pletimą.

Pav., bent penkiolikai minučių sulaukimas įmonėje darbo nors tam, kad darbininkai galėtų pasirašyti, prieškarines telegramas arba peticijas, būtų didžiausias politinės reikšmės.

Kodėl nesužadinti unijų lokalių (skyrų) susirinkimų, kuriuose galėtų kai kurie studentai arba šiaip jaunieji aktyvistai pakalbėti?

Kodėl nelaikyti protestų mitingų prie įmonės vartų? Šis momentas reikalauja naujos rūšies veiklos, naujos rūšies vadovybės. Jis reikalauja drąsos. Jis reikalauja atsiveikinti su rutina. Jus nubėbina darbininkų atsiliepiamas. Darbininkai lygiai yra pasipiktinę Nixono politika, kaip ir studentai. Darbininkai tai nėra George Meany.

Organizacijų ir judėjimų vadai, visi mes turime veikti naujai. Momentas reikalauja naujos rūšies vienybės — vienybės liaudies veiklos naujame lygyje." Komunistų yado pasiūlymai ir raginiai neturėtų pasilikti balsu tyruose. Jie yra praktiški ir įvykdomi.

Newarko žmonėms pasirinkimas

LABAI įdomios ir gyvos rinkiminės lenktynės išsivystė mūsų kaimyniška mieste Newark, N. J. Kadangi pereitos savaitės pradžioje įvykusiuose rinkimuose ne vienas kandidatas į majorus negavo daugumos balsų, tai nauji rinkimai įvyks birželio 16 dieną. Dabar bus tik du kandidatai, būtent: dabartinis majoras Addonizio ir žymus veikėjas inžinierius Kenneth A. Gibson. Pastarasis yra negras. Zinoma, rasistai siekia sumobilizuoti visus baltuosius piliečius už jį nebalsuoti.

Bet Newarko piliečiams pasirinkimas lengvas ir aiškus. Jie padarytų baisią klaidą, jeigu išrinktų Addonizio, o ne Gibsoną. Sprendžiant pagal jo nusistatymą įvairiais klausimais, Mr. Gibsonas yra pažangus žmogus. Ir jo šūkis labai protingas. Jis sako: Aš ne už juodųjų galią, AŠ UŽ LAUDIES GALIĄ. Taip ir reikia: miesto majoras turi atstovauti visų rasinių bei tautinių kilmės žmonėms.

Viską į konteinerius

Bulvėms surinkti, pervežti ir laikyti Sveicarijoje naudojami konteineriai. Patogiausiu laikomas medinis 0,85 kub. talpos, 115 cm aukščio, 120 cm ilgio ir 80 cm pločio, kuriame telpa apie 550 kg bulvių. Jų 5-7 galima sustatyti vieną ant kito. Konteineriai kilnojami traktoriniais krautuvais arba specialiais išpiltuvais. Bulvės į konteinerius supilamos tiesiai nuo kombaino

transporterio. Jeigu kombainai turi bunkerius, pastarieji ištuštinami lauko gale, ir iš anksto pastatomi konteineriai. Taip naudojant konteinerius, palengvėja darbai, sumažėja sąnaudų, mažiau bulvių sužalojama ir jos geriau išsilaiko, negu supiltos palaidai. Konteineriuose taip pat galima laikyti daržoves, vaisius ir grūdus, — praneša žurnalas "Traktor und Landmaschinen."

Kas ką rašo ir sako

KODEL ŠEIMOS SILPNĖJA, VYRAI IR MOTERYS IŠSISKIRIA?

Žurnalo "Švyturys" š. m. 6-num. randame šiuo klausimu labai įdomų Anykščių rajono prokuroro V. Rinkevičiaus straipsnį. Jis rašo: Pasidairykime po mūsų gražųjį Anykščių kraštą, tėviškę poetų apdainavusių meilę, ištikimybę. Man, buvusiam kariui, dalyvavusiam žūtūbūtinėse kovose, kitoks atrodė šeimos gyvenimas taikos metais. Per daug sutinku vienišų moterų ir vyrų. Per daug vaikų auga be savo tikro tėvo ar motinos. Ilgesys kankina, ir labiausiai gaila vaikų.

Mūsų rajono prokuratūros atlikti tyrimai parodė, kad pagrindinė kaltininkė, pastūmėjusi paauglius į klystkeliuos, yra bloga arba visiškai iširusi šeima. Pavyzdžiui, praėjusiais metais 23 procentus visų nepilnametųjų nusikaltimų ir 14 procentų teisės pažeidimų padarė paaugliai, kurių tėvai išsituokė.

Išvada savaime peršasi: reikia kurti tvirtesnes šeimas. Tačiau kodėl tos mūsų šeimos ne tvirtėja, o veikia priešingai — silpnėja?

Mes apklaušėme beveik visus pernai rajone išsituokusius vyrus ir moteris. Jeigu tikėtume jų žodžiais, pasirodo, 95 procentai tų vyrų ir 91 procentas moterų buvo susituokę ne kokiu nors motyvu skatinami, o pačios meilės paraginti. Tai kaip čia išsina? Ar meilė pasidarė tokia trumpalaikė? Ar sutuoktinį reiklumas vienas kitam gyvenant didėja labiau, negu jausmų patvarumas?

Suprantu, dideliuose miestuose — didelis judėjimas. Daugybė progų sutikti, kiti žmogų, labiau tave patraukiantį, ir, jeigu tavo šeimai jau nelabai tvirta, galintį tapti jos iširimo priežastimi.

Bet mūsų Anykščiuose? Netgi neištikimybės, kuri dideliuose miestuose dažnai lieka niekuo nepastebima, tokiose Anykščiuose niekur nepasilėpsi — bemat yla išlįs iš maišo: ar kaimynė pastebės, ar svietimas šuo sulos. Tyrimai parodė, kad pačiame Anykščių mieste dėl neištikimybės iširo beveik trečdalis visų išsituokusiųjų šeimų, o maždaug pusė — dėl vieno iš sutuoktinių nuolatinio girtavimo.

Ką mums pasakė išsiskyriusios rajono moterys? Beveik pusė anykščiųjų paliko savo vyrus dėl jų nuolatinio girtavimo, 20 procentų — dėl nesugyvenamumo ir, atseit, charakterių nesutapimo 17 procentų — dėl vyrų neištikimybės, 8,5 procento — ir dėl girtavimo, ir dėl neištikimybės, o vos 6 procentai moterų išsiskyrė, nes, esą, nemylinčios savo vyrų.

O kokie vyrų argumentai? Į klausimą, kodėl nutraukė santuoką, 49 procentai vyrų pareiškė, kad negalėję sugyventi su žmonomis, neatitinkę charakteriai, 37 procentai — dėl žmonos neištikimybės (šiuo prettekstu vyrų išsiskyre žymiai daugiau, negu moterų), 8 procentai, esą, dėl to, kad žmona bloga šeimininkė, 3 procentai — dėl didelio amžiaus skirtumo (sakyti, iki vedybų jie to būtų nežinoję) ir 3 procentai — dėl žmonos nuolatinio girtavimo (šis argumentas čia užima paskutinę vietą, o moterys jį išskė pirmo vieton ir ištuokos bylose juo pasiremė 15 kartų daugiau). O meilės? Jos stoka nesiskundė nė vienas vyras.

Tarp kitko, apie 70 procentų išsiskyriusiu šeimų gyveno pačiame Anykščių mieste ir apie 30 procentų — kaimuose.

KOKIE JIE NEMOKŠO

Chicago kunigų "Draugo" korespondentas Vyt. Alseika geg. 11 d. sušunka: "Jau veikia komjaunimas Amerikoje". Ir jis sako, kad "paslaptį" jis tikrai sužinojęs tokiais keliais: pirmiausia tą žinią paskelbė Tarybų Estijos sostinėje Taline leidžiamas laikraštis "Estijos jaunimas", o paskui ją atspausdinęs New Yorke išeinantis caristinių rusų laikraštis "Novoje Ruskoje Slovo", iš kurio dabar perspausdina Alseika.

O "paslaptis" yra tokia, kad š. m. vasario 7 dieną Chicagoje įvyko pažangaus jaunimo suvažiavimas, kuriame buvo suorganizuota "The Young Workers Liberation League" (Jaunųjų Darbininkų Išlaisvinimo Lyga). Apie tai buvo rašyta anglų kalba laikraščiuose, ypač plačiai suvažiavimas buvo apibūdintas "Daily World". Buvo rašyta "Laisvėje" ir "Vilnyje". Vyt. Alseika ir "Draugo" redaktoriai, matyt, neskaitydami amerikiečių spaudos ir, suprantama, jie bijo ir pažiūrėti į "Laisvės" arba "Vilnies" skiltis.

UŽGIRIA PASISAKYMĄ PRIEŠ KVEBKO ATSISKYRIMĄ

Mūsų draugų kanadiečių "Liaudies Balsas" (geg. 8 d.) duoda vedamąjį apie Kvebko provincijoje įvykusius balsavimus, Jame sakoma:

Kvebko žmonės praėjusią savaitę pasielgė labai išmintingai atmesdami separatistus. Kvebko atsiskyrimas nepagerintų žmonių padėties. Priešingai, pablogintų, kadangi atsiskyrimas ne tik suskaldytų Kanadą, bet ir labai daug sunkiai išsprendžiamą problemą išskeltų. Kvebko, kaip ir visos Kanados, padėtis gali pagerėti įvedant reikiamas reformas, vystant šalies ekonomiją.

Kvebko žmonės per ilgai miegojo, klausė savo religinių lyderių, kuriems neapėjo žmonių gerovė ant šios žemės. Ilgą laiką jie kentėjo po duplestų padu. Tik vėlesniu laiku Kvebko žmonės subruzdė. Dėl to atsirado ir separatistų. Tai taipgi protestas prieš sunkias gyvenimo sąlygas.

Liberalai su Bourassa priešakyje gavo žmonių pasitikėjimą. Jie patikėjo, kada Bourassa sakė, kad jis gaus darba 100,000 kvebekiečių. Dabar jų pareiga žiūrėti, kad pažadai būtų ištesėti. Jei nebus ištesėti, tuomet žmonės tikrai pradės žiūrėti į jaunesnes partijas. Jie bus ištikine, kad senosios partijos, kurios pašalinamos valdė provinciją nesugebėjo gyvenimą pagerinti.

Nardančios beždžionės

Beždžionės makakos gyvena medžiuose, todėl buvo galvojama, kad jas, kaip ir kitas, sunku priversti plaukioti. Tačiau mažai kas žino, kad Javos saloje gyvenančios makakos ne tik gerai plaukioja, bet ir puikiai nardo net į 5 m gyli. Šios beždžionės sugeba sugauti žuvį po vandeniu, išsitraukia moliuskų arba vėžių. Makakos labai anksti pradeda mokytį plaukioti savo jauniklius, vos tik mažyliui sukanka du mėnesiai.

J. PETRONIS

Rašytojo misija ir literatūros paskirtis

Dažnas šiandieninis skaitytojas į Rojaus Mizaros kūrybą žiūri pasistojęs ant modernių romanų ir apsakymų šūsnies. Atseit, jis menkas rašytojas. Tai neteisingas požiūris, o neteisingas todėl, kad tokie skaitytojai nežino Mizaros kredo apie rašytojo misiją ir literatūros paskirtį.

Mizara buvo neeilinis kūrybinis talentas. Jeigu jis būtų siekęs, tikriausiai būtų sugebėjęs savo romanus sumoderninti. Tačiau jis visus savo kūrinius skyrė išimtinai darbininkų klasei, trokšdamas meniniu žodžiu ugdyti jos sąmoningumą ir organizuotumą. Kad Mizara anksčiau suvokė apie ką ir kaip reikia darbininkams rašyti, aiškiai rodo šie jo žodžiai, pasakyti jau 1935 metais: "Mūsų kūriniai privalo būti ne tik patrauklūs skaitymui, bet jų turinys turi būti pamokinas, skiepijęs skaitytojų klasišame sąmonėje, akstinąs jį į kovą, darąs priešų fašizmo, priešu karą, viso kapitalizmo priešu. Bet ir čia vėl reikalingas budrumas—kad nepadaryt savo kūrinių tikrai paprastu politiniu plakatų, kūrinių, kuriame nebūtų jokių humanistinių žmogaus gyvenimo pusių, o tik tiktai paprastos politinės deklamacijos."

Savo, kaip rašytojo, misiją Mizara 1955 m. yra šiaip nusakęs: "Rašydamas aysakas ir scenos veikalus — vis iš mūsų šalies gyvenimo — dėją pastangų, kad jos atneštų skaitytoją į mš šioios tokios naudos, kad jie pasimokyti, ką daryti ir ko nedaryti, kad jie susiprastų, nebūtų dolerio vergai ir nebūtų pastumdėliai; kad jie būtų susipratę ir pagarbūs žmonės; kad jie organizuotųsi, šviestųsi ir kovotų už savo interesus."

Siekdamas panašių tikslų, Mizara sąmoningai savo grožinėje kūryboje nevengė publicistikos elementų, ir už tai ne kartą susilaukė priekaištų. Savo požiūrį šiuo klausimu jis 1964 m. laiške "Laiptų į dangų" autoriumi taip išdėstė: "I romane aš žiūriu, kaip į meniška pateiktą pasakojimą, pamokanti, lengvai suprantama, intriguojanti, kad (žmonės), pradėję skaityti, galvotų ne apie tai, kaip įmantriai jis parašytas, bet misliu, jog kiekvienas žo-

dis teisingai pasakoja... Kai kurie rašytojai labai bijosi savo kūriniuose publicistikos. O man rodosi, epochiniame romane publicistikos, jeigu ji padeda svarbiam klausimui nušviesti, jam supaprastinti, išaiškinti, nereikėtų jau taip bijotis."

Mizara savo romanams, apsakymams, pjesėms medžiagos neieškojo abstrakčioje išmonėje. Kaip žurnalis-

ISLIKUSIŲ GYVŲ PASAKOJIMAS

Apie Kauno geto tragediją

Rūstus kaltinimas fašizmui — M. Elino ir D. Gelperno knyga "Kauno getas ir jo kovotojai," kurią išleido "Minties" leidykla. Joje pasakojama apie šurpius nusikaltimus, kuriuos hitlerininkai ir vietiniai lietuviskieji "baltaraiščiai" įvykdė Kaune, susidorodami su komunistais, komjaunuoliais, tarybiniais aktyvistais, su žydų tautybės piliečiais.

Po pogromų daugiau kaip 30 tūkstančių taikių Kauno gyventojų hitlerininkai suvarė į getą Viliampolėje — spygliuota viela atitvertą nuo pasaulio koncentracijos stovyklą. Bet ir čia fašistų siautėjimas nesiliovė. Įvairių "akcijų" metu dar iki pirmosios žiemos vietoje ir fortuose buvo nužudyta beveik pusė geto gyventojų.

Knygoje aprašomas barbiškias nusikaltimas, kai geto ligoninėje gyvi buvo sudeginti 1608 ligoniai — vyrai, moterys, vaikai. Daugelį nuvarė į kaptus katorginis darbas koncentracijos stovyklos Vokietijoje. Pasakutiniuosius kelis tūkstančius geto gyventojų 1944 metais, artėjant Tarybinei Armijai, hitlerininkai su naikino vietoje, kartu pavėrsdami griuvėsiais ir patį getą.

Ir tokiomis žiaurais teroro sąlygomis tarybiniai patriotai stojo į kovą su nuožmiuoju priešu. Gete susikūrė pagrindinė antifašistinė organizacija, kurios nariai agitavo kalinius nevykdyti hitlerininkų įsakymų, skleidė tiesos žodį apie padėtį šalyje ir frontuose, kenkė okupantams, organizavo kovos būrius.

Daugelis geto gyventojų išėjo pas partizanus ir kartu su lietuviiais, rusais ir

tui, visuomenininkui, keliautojui jam temų, siužetų gausiai teikė pats gyvenimas. Visi jo kūrinių personažai turėjo savo prototipus. Ir ne vienas tų prototipų neįtardamas skaižė apie save ir stebėjosi rašytojo sugebėjimu taip teisingai vaizduoti gyvenimą. Kas atidžiai perskaitys visus Mizaros romanus, tas supras, kad tai buvo didelis rašytojas, parašęs teisingą kelių dešimtmečių lietuvių išievių meninį metraštį, kad jis sąžiningai iki galo įvykdė savo, kaip rašytojo, misiją, giliai suprato tikrąją literatūros paskirtį.

kity tautybių sūnumis komojo prieš fašistinius pavergėjus. Apie drąsiųjų pagrindininkų ir partizanų veiklą pasakojama daugelyje knygos skyrių.

Daug šiltų žodžių skaitytojas ras apie lietuvius darbininkus ir inteligentus, kurie, nebodami mirtino pavojaus, visaip padėjo geto kankiniams.

Knygos autoriai patys patyrė visas Kauno geto kalinių kancias ir vargus. Bet jiems pavyko ištrūkti iš tos mirties stovyklos, jie aktyviai dalyvavo pasipriešinimo judėjime, o D. Gelpernas buvo pagrindinės anti-fašistinės organizacijos komiteto narys. Knygoje jie perteikė asmeninius pergyvenimus, taip pat panaudojo kitų geto kalinių parodymus, partizanų ir liudininkų pasakojimus, dokumentinę medžiagą. Todėl knyga yra kartu ir atkirtis buržuaziniamis šmeižikams.

Kaip pabrėžia įvardinamame straipsnyje istorijos mokslų kandidatas, docentas P. Štaras, užsienyje išspausdinta nemaža knygų ir straipsnių apie Kauno getą, tačiau juose dažniausiai iškraipomi faktai, pateikiami netikri įvykių vaizdai. Jų autoriai yra nepakankamai informuoti, ne visada remiasi gausia pokario metais sukaupta archyvine medžiaga ir todėl neatskleidžia istorinės tiesos. Neginčijamas faktas, kad liudies kovą okupuotose teritorijose organizavo ir jai vadovavo Komunistų partija. Tačiau neretai, prasielenkiant su istorine tiesa, mėginama tai nuneigti ir nesivaržoma šmeižti tos kovos vadovus bei dalyvius.

Užsienyje išleistoje literatūroje apie Kauno getą dažniausiai iš buržuazinių, nacionalistinių pozicijų nušviečiama jo istorija ir falsifikuojami faktai apie geto pasipriešinimo organizacijos susikūrimą ir jos kovą. L. Ž.

TSRS turi 241,700,000 gyventojų

Moskva. — Su šių metų sausio mėnesiu Tarybų Sąjunga turi 241,700,000 gyventojų, skelbia Centralinė Statistikų Taryba.

Sostinė Maskva dabar turi 7,061,000 gyventojų. Leningradas — 3,950,000. Visi miestai gerokai gyventojais paauge.

Pagalvokite, kaip jūs galėtumėte prisidėti prie pamink-

A U D R A

Ar girdi — tai vėjas kaukia,
Vėjas švilpia ir dejuoja,
Smiltis neša, lapus skina,
Kur nulėks — ir pats nežino.

Miške verčia plačią brydę,
Gula medžiai, lūža šakos...
Išsijusęs dirba vėjas;
Lekia, šelsta, kaip patrakęs.

O kartu su vėjo gūsiams
Juodas debesys išskyla;
Kad paleis didžiausią liūtį,
Ištisinėm čiurkšlėm pila!

Vėjas blaškos, šelsta, kaukia,
Sūkuriais su lietum lekia,
Lyg kad raganos pasiūtę
Glebesčiuojas, klykia, šnekas...

Pamažėl nurimsta vėjas.
Skaisti saulė pasirodo.
Tiktai miške brydės lieka —
Medžiai perblokšti vaitoja.

K. Žakavičienė

Kauņas, 1970 m.

HAROLDAS KREFTAS

KLAIPĖDA

Pagaliau didelės ateities miestas Lietuvos uostamiestis vokiečių akimis

Stovėdamas puikiame pajūryje netoli miesto, regi audringai siaučiančią, tamsią ir paslaptingą jūrą, matai didelius laivus, ramiai plaukiančius į didelį uostą, girdi įvairiausių kalbom kalbančius jūreivius. Stebėsi vėlai vakare skaisčiai apšviestomis suaugusiųjų mokyklomis. Nustebeš žvelgi į milžiniškus gintaro gabalus su viduje sustingusiais vabzdžiais. Girdi skaičius, kalbančius apie nepaprastą uostamiestio augimą, susipažįsti su žmonėmis, kurių neužmirši visą gyvenimą, sužinojies jų kasdieniška ir vis dėlto neįprastą likimą, pajutę jų tėvynės meilę.

Visa tai ir dar daug kas yra Klaipėda. Žodžiu, tu esi be galo paveiktas turmainingos šio septynis šimtų metų turinio miesto istorijos ir audringos jo dabarties.

Susidomėjimas

Klaipėda — šio suklestėjusio Lietuvos uostamiestio Baltijos pajūryje vardas dar gana mažai žinomas už Tarybų Sąjungos ribų. Retas užsienietis žino šį Lietuvos miestą, kuri prieš ketelį šimtmečių buvo užgrobtą vokiečių riteriais. Bet juo tuojaus susidomi kiekvienas, vos tik išgirsta tą vardą, kuriuo kadaise vokiečiai pavadino šią žiauriai užkariautą vietovę — **Memel**.

Kas mane paskatino aplankyti Klaipėdą ir susipažinti su šio miesto gyvenimu?

Visų pirma turbūt tatau, kad per pastaruosius dvidešimt metų ant šio miesto buvo išpilta kalnai melo, nesamonių, prasimanymų ir šmeižtų iš Vakarų Vokietijos ir kitų šaltinių. Tiesiog šurpu, kaip neteisingai yra informuoti apie šį miestą ir apskritai apie socializma šimtą tūkstančių, netgi milijonai Vakarų Vokietijos, kaip ir kitų Vakarų šalių piliečių. Ir jeigu prieš kurį laiką Vakarų Vokietijos laikraštys „Frankfurter Rundschau“ buvo rašoma, kad „vokiečių ir anglų kalbomis išleistuose prospektuose apie Klaipėdą... per nelyg skambiais žodžiais ir sausomis iliustracijomis aukštinaimi statybų laimėjimai, kurių pasiekė šis septynių šimtmečių senumo miestas“ bet užsieniečiams kelias ten esančias uždarytas, tai netiesa. Reikia pasakyti, kaip auga ir gyvena Klaipėda, miestas, į kuri kasdien keliai atveda daugelį užsieniečių, nes Klaipėda yra uostamiestis.

Ir dar kas

Tačiau aš važiauvau į Klaipėdą dar ir dėl kitos priežasties. Nors melas ir prasimanymai apie šį miestą skleidžiami jau daug metų, tačiau jų pobūdis keičiasi. Jeigu dar prieš keiserius metus daugelis Vokiečių ir Anglų žurnalų neigė uostamiestio laimėjimus, tai šiandien jau pripažįsta, nors irgi neapsieina be grubių iškraipymų, tokių kaip „rusifikacija“, „nelaisvė“, „krikščionių tikėjimo persekiojimas ir t. t.

Taip mėginama kurstyti neapykantos ir revanšo

jausmus — pagal geriausias vokiečių riterių tradicijas: „Nuo Masso lyg Nemuno...“

Dar priduriama, kad Vakarų Vokietijos laikraščiuose šalia Klaipėdos krašto žemėlapiu parašyta: „Kraštai, kurio mes niekada neįsisižadėsime.“ Ir atvirai reikalaujama atkurti hitlerinės Vokietijos sienas.

Tai argi reikia stebėtis, kad socialistinės šalys stengiasi apsisaugoti nuo to.

Ką savo akimis mačiau

Aš sprendžiu apie šį miestą pagal tai, ką esu savo akimis matęs ir savo ausimis girdėjęs. Per pastaruosius kelerius metus lankiausi Klaipėdoje. Susipažinau su daugeliu žmonių, lankiausi jų namuose, kolūkiuose, pas žvejus uoste, daug pasaulio vandenynų apkeliaujuose ir pas laivų statytojus. Apžiūrėjau senamiestį ir naujamiestį, greta esančius kurortus, muziejus ir vietas, kur renkasi praleisti vakaro gyventojai, ir daugelį kitų pajūrio vietų.

Prieš važiuodamas į Klaipėdą aplankiau toli už Lietuvos ribų žinomą rašytoją Ievą Simonaitytę. (Jos veikalai skaitomi ir vokiečių kalba.) Ji man pasakė: „Kas po dešimties metų sugrįžta į Klaipėdą, — nors ten būtų gimęs, kaip aš — turi klausyti kelio, tarsi koks svetimšalis.“ Šie jos žodžiai gali atrodyti perdėti; negi per dvidešimt ketverius metus miestas nuėjo prie Tarybų valdžios Lietuvoje spartesnį vystymosi kelią, negu per visus septynis šimtus ankstesnių savo istorijos metų.

Šis miestas daug patyrė skaudžių likimo smūgių, kurie niekad daugiau neturi pasikartoti.

Mano vertėja Laima

Aš užsibriežęs daug pamatyti ir parašyti. Vaikščioju su lietuvaite studente Laima, vertėja, kuri nebologai kalba ir vokiškai, šiek tiek kirčiuodama. Aš lietuvių kalbos nemoku.

Pirmoji gatvė veda mus į senamiestį, kuris atrodo gana varganai. Nejučiuom klausiu jos:

— Negi tokia yra jūsų Klaipėda?

— Jei apie šį miestą ketini rašyti, nespręsk per anksti.

Laima suprato, matyt, kodėl mano veidas apsiniauks, ir ji mirktelėjo:

— Palaukite. Pirmą turite viską pamatyti. Beje, dabar mes važiuojame Herkaus Manto gatve.

Herkus Mantas — tai didelė miesto istorijos dalis. Tryliktojo amžiaus pradžioje kryžiuočių ir kalavijuočių ordinais įsiveržė į senųjų prūsų žemes ir į Klaipėdos kraštą, kuris jau daug amžių (tai patvirtina archilogijos radiniai) buvo apgyventas aisčių, lietuvių protėvių. Aisčius, kuriems priklausė šis kraštas, anais laikais sudarė prūsų, kuršių, vakarinųjų lietuvių, žemaičių ir kitos gentys. Ten, kur šiandien stovi laivų remonto gamykla, Livonijos ordinas pastatė stiprią pilį, — lygiai taip darė kryžiuočiai visose tose srityse, kurias buvo užgrobę ir norėjo kolonizuoti. Tuo pat įsiliepsnojo kovos prieš pavergėjus. Į pietus nuo Klaipėdos, prūsų krašte keturiolika metų trukusiam sukilimui vadovavo nusisius karvedys Herkus Mantas.

Pagal tai, kas laisvės siekimas buvo paskandintas kraujuje. Keturioliktame ir penkioliktame amžiuje lietuviai dar nekarta mėgino atsitiinti jiems priklausančias žemes ir išvyti užkariautojus. Deja, nesekmingai.

Netgi po istorinio Žalgirio mūšio, jungtinėms lietuvių, lenkų, baltarusių, ukrainiečių ir čekų jėgoms sutriuškinus kryžiuočius, Lietuva, draskoma feodalinių kivirčių, neatgavo šios vietovės.

Pergalės paminklas

Netoli gatvės, pavadintos to anuomet nugalėto didvyrio vardu, šiandien stovi 1945 metų Pergalės paminklas. Tai labai simboliška praeičiai ir ateičiai.

Čia prie Pergalės paminklo, prasideda mano pažintis su Laimos, vertėjos, pagalba. Ji kalba vokiškai labai gerai, nors truputį akcentuodama. Ji laikoma viena geriausių Vilniaus Universiteto absolventų. Galimybė studijuoti jai yra savaimi suprantamas dalykas, nors jos tėvas — darbininkas, o ji išaugo atkampiame miestelyje. Aš klausiu ją, ar jos nevargina ši kelionė ir tokia ilga programa kiekviena diena.

— Ne, man tas patinka.

Kartu aš galvoju ir apie save: taip geriau išmoksiu vokiškai.

Labiausia ji trokšta kiek galint geriau išmokyti šią kalbą. Kiekvieną išsireiškiama, kiekvieną patarėlę ji išdėmi ir užsirašo, o kitą rytą jau puikuojasi, dar truputį užsikirsdoma: — Machen wir uns also auf die Socken! (Tai vėl taisyms kojas į kelį!)

O dienos labai įtemptos. Programa prasideda rytą jau ir jie dvelkia anksčiau čia neįprastais užmojais. Jaukūs butai didžiuliose kvartaluose, tvarkingi skverai tarp namų, daug šviesos ir saulės — naujose miesto rajonuose nebėra nieko, kas būdinga apleistam uostamiestiui. Projektuojami vis nauji kvartalai. Metai po metų statoma vis gražiau, moderniau, įvairiau ir greičiau. Kas išaugo prieš trejus, ketverius, penkerius metus, jau seniai nebelaikoma naujais statiniais. Stiebiasi aukštesni, gražesni gyvenamieji namai.

Kaip čia statoma

Aš klausiu Genrikų šeimos, kurie čia vietiniai:

— Ieva Simonaitytė sakė: kas dvidešimt metų nebūvo Klaipėdoje, turi klausyti kelio, kaip koks svetimšalis. Argi jau taip iš tikrųjų yra?

— Nereikia nė dvidešimt. Čia per kelerius metus išaugo naujas miestas, — atsako Genrikas.

Taip. Šis miestas yra audringas — audringas. Audringas kaip ir ši Baltijos jūra; audringa visa jo istorija; ypač audringa jo dabartis; audringai čia vyksta ir gyvenamoji statyba ir įmonės. Apie tai byloja trys datos. 1915: „Klaipėda tais laikais buvo varganas žvejų miestelis, kuriame gyveno vos 20,000 žmonių.“ — taip man apibūdino ją Ieva Simonaitytė, kuri didžiąją gyvenimo dalį praleido prie Kuršių marių. 1950: Klaipėda — uostamiestis su 38,000 gyventojų. 1968: Klaipėda — uostamiestis išaugo iki 140,000 gyventojų. O dabar virš 150,000 gyventojų! Tai tikrai milžiniškas tempas. Nepaprastai išaugusi žvejyba ir žuvies perdirbimas, uosto plėtimas, naujai pastatyta laivų statykla, naujos įmonės, kurių niekadoms nebuvo Klaipėdoje, — visa tai patraukė į miestą tūkstančius naujų žmonių.

Visiems tiems žmonėms reikia butų. Visi jie turi gyventi geriau, negu anksčiau gyveno. Todėl naujų butų paklausa, žinoma, yra labai didelė. Paskaičiuokime:

Prieš karą, miestas turėjo mažiau kaip 40,000 gyventojų, per karą du jo trečdaliai buvo sugriauti, tai 1945 metais čia galėjo gauti maždaug normaliam

gyvenimo sąlygas geriausia atveju 13,000 žmonių; dabar mieste gyventojų 150 tūkstančių; vadinas, reikėjo pastatyti arba atremontuoti butų maždaug dėl 130,000 žmonių. Be to, šiai gausybei naujų piliečių reikia dar ir mokyklų, kino teatrų, parduotuvių, ligoninių ir dar daug ko kito.

Tiesa, pirmieji greitomis pastatyti naujų namų blokai dar nebuvo gražūs pasaulyje, bet jau ir jie dvelkia anksčiau čia neįprastais užmojais. Jaukūs butai didžiuliose kvartaluose, tvarkingi skverai tarp namų, daug šviesos ir saulės — naujose miesto rajonuose nebėra nieko, kas būdinga apleistam uostamiestiui. Projektuojami vis nauji kvartalai. Metai po metų statoma vis gražiau, moderniau, įvairiau ir greičiau. Kas išaugo prieš trejus, ketverius, penkerius metus, jau seniai nebelaikoma naujais statiniais. Stiebiasi aukštesni, gražesni gyvenamieji namai.

Parduotuvės

Pietrytinėje miesto dalyje aš aplankiau naujas parduotuves, — erdvų, patogų, išsistą dieną čia gyva ir judru.

— Ar parduotuvės neperdidelės šiam kvartalui?

— Pardavėjas atkerta man:

— Čia juk bus pastatyta daug naujų namų.

Tarp gausybės naujų pastatų, negalima nepaminėti ir daugelio miesto naujų kultūrinių įstaigų, tokių kaip daugiaaukščių kultūros namai su savo koncertų salėmis, bibliotekomis ir saviveiklininkų kambariais, prekybos uosto kultūros rūmai ir daugelio kitų. Miesto žvejai netrukus taip pat gaus specialiai jiems pastatytą kultūros židinį. Taikos prospekte auga naujos profesinės technikos mokyklos.

Miesto tėvai ir galvos stvartosi: statyti, statyti, vis greičiau, vis geriau, bet remontuoti taip pat reikia — yra daug senų namų, kuriuos būtina išaugoti.

Tad statybos pajėgumai paskirstyti šitaip: 70 procentų — naujoms statyboms, 30 procentų — remontui ir restauracijai. Atrodo, toks sprendimas yra teisingas, nors kai kurie senieji namai ir turės dar keletą metų palaukti savo eilės pagražėti. Vertingi senoviniai pastatai rūpestingai saugomi.

(Bus daugiau)

Areštavo motiną už vaiko pardavimą

Palermo, Sicilija. — Italijos policija areštavo penkių vaikų motiną Minasolą už naujagimio pardavimą.

Is skurdo ji tai padariusi. Už vaikutį gavo 50,000 liurų (apie \$80). Areštuota ir pirkėja Olivieri.

Kiekvieną dieną paryžiečiai suvalgo 200,000 vištų ir viščiukų, 400 jaučių, 3,800 avių, 1,750 veršiukų ir 200 arklių.

Barnstable, Mass. — Antone C. Costa teisme kaltinama už nužudymą keturių moterų.

Daktaras Klumbys ir jo kolegos

Kauno klinikinės ligoninės neurochirurginis skyrius — pats naujausias ir pats gražiausias. Na, ir pats sunkiausias. Sanitariškai automobiliai kasdien čia atveža sunkiai sužalotus žmones. Neurochirurgija, ypač galvos smegenų operacijos, Lietuvoje dar prieš kelis dešimtmečius atrodė kaip stebuklas.

Automobilių amžius padidino mirties pavojų. Bet šis amžius pagimdė ir to paties antipodą — neurochirurgiją. Prieš aštuoniasdešimt metų Anglijoje, Vokietijoje ir kai kuriose kitose valstybėse chirurgų skalpeliai pirmą kartą profesionaliai palietė žmogaus galvos smegenis — tą „terra incognita“. Šio amžiaus pirmaisiais dešimtmečiais ėmė formuotis ir mokslinės neurochirurgijos pagrindai. Amerika turėjo Kušingą, Estija — Pusepą, tuo laiku beveik vienintelį neurochirurgą carinėje Rusijoje. Bandė operuoti galvą ir žymiausi Lietuvos chirurgai — Vladas Kuzma, po karo — Algirdas Stropus, Juozas Jaržemskas. Tačiau mokslinės lietuvių neurochirurgijos pradininkas — tai Leonas Klumbys, medicinos mokslų daktaras, Kauno medicinos instituto docentas, neurochirurginės klinikos siela.

Maždaug prieš penkiolika metų Leonas Klumbys atliko pirmąsias galvos operacijas — pašalino dėl traumos išsiliejusio kraujo krešulius. Tai atrodė kaip sensacija. Dabar tokios operacijos Kauno klinikų kasdienybės.

Skyriuje buvo atveju, kai dėl sunkių traumų operuoti ligoniai net po du mėnesius išgulėdavo su dirbtinio kvėpavimo aparatais. Dabar jie sveiki.

Naujausi medicinos, biochemijos ir kitų giminingų mokslų pasiekimai, moderni diagnostinė aparatura, nuolat auganti neurochirurgų kvalifikacija žada vis geresnius rezultatus. Svarbiausia dabar — operatyvumas. Ligoniai su sunkiomis galvos traumomis turi būti operuojami per kelias valandas. Todėl taip skuba kraupiai kaukdami sanitariniai automobiliai — su specialiomis reanimatorių brigadomis, su dirbtinio kvėpavimo aparatais. Todėl skrodžia dangų sanitariniai lėktuvai, veždami Kauno neurochirurginės klinikos „liūtus“ — Gediminą, Baltarūną, Balį Piktį, Egidijų Jaržemską į įvairius Lietuvos miestus miestelius... Ir vėl sugrįžta į gyvenimą tie, kurie prieš dešimtmetį nebūtų sugrįžę.

V. Petrauskaitė

R. Žilevičius

Susipažinkite su šiuo mažiekiu

Penkiasdešimt metų paskyrė filatelijai mažiekielis Petras Vainoras. Savo profesiją — buhalteriją — pamiršo, pensijon išėjo, o tūkstančių spalvotų pašto ženklų nepalieka.

Ištisas valandas išsėdi Petras Vainoras su pincetu rankose ir nejuociom nukeliauja į svajų šalį.

Sėdžiu ir aš ant senoviškos pusminkštės kėdės su aukštais porankiais ir negaliu atitraukti žvilgsnio nuo stalo.

Petras Vainoras vedasi mane į savo lobijų šalį.

— Žuvinatas, — paslaptinai taria šeimininkas. Pirmam albumo puslapyje lygiu, kaligrafišku šriftu aptartas žuvinato ežeras — geografinė padėtis, jo svarba Lietuvos mokslui.

O toliau... Tulžys, žuvininkėlis — šone užrašyta. Pagal spalvas, formatus sukompnuoti ženklai su šiuo paukščiu. Lenkija, Švedija, Bulgarija, Albanija — išleido ženklus skirtus tulžiui. Susirašinėdamas beveik su visais Europos filatelistais. P. Vainoras renka ženklus savo pasirinktai parodos apie žuvinatą temai.

Komponuoja ženkliuką prie ženkliuko — kiekvienam lape atskiras žuvinato ežero atstovas. Žinoma, neapsieisi be gražuolių gulbių. Mano akyse tebestovi Vengrijos liaudies respublikos pašto ženklas — ten gulbės pateiktos vengrų liaudies karpiniuose.

Paslaptis čia paprasta — P. Vainoras „gaudo“ visos Europos pašto ženklus vaizduojančius jo mėgstamą paukštį ar gyvulėlį ir talpiną į būsimosios ekspozicijos puslapius. (O kad neapsiriktų, jis studijuoja visa,

kas parašyta šia tema, seka periodiką).

Stebiuosi jo kruopštumu. Kiekvienam ženkliui vieta, lape tuš nubraižytas rėmelis, parašai — lietuviškas ir lotyniškas paukščio, gyvulėlio pavadinimas.

Paroda apie žuvinatą užims 60 lapų — joje daugiau kaip 400 pašto ženklų.

O aplamai P. Vainoro rinkiniuose — daugiau kaip 30,000 įvairių šalių pašto ženklų.

Jis rodo pačius rečiausius, filatelistų grobystę grobstomus ženklus. Tai pašto ženklai su spaudos defektais.

Patys pirmieji prieškarinės Lietuvos pašto ženklai. Paprasčiausias balto popieriaus lakštelis ir raidės — Lietuvos paštas, ar dar senesnis — „30 skatikų paštas“.

Garbingą vietą užima Tarybų Sąjungos Rysijų ministerijos pašto ženklai lietuviška tematika. Tai serija partizanams — didvyriams įamžinti, ženklai su mūsų literatūros klasikais K. Donelaičiu, Zemaite, P. Cvirka, kompozitorium M. Petrausku, žymiesiems mūsų respublikos įvykiams — 50 metų nuo Tarybų valdžios paskelbimo Lietuvoje, 25 metams Tarybų Lietuvai ir kt.

Mane sužavėjo ne tai, kad nuo ženkliukų raibo akys, ne tai, kad jų begalės, įvairių valstybių, puikiai sprestų meniniu ar poligrafiniu atžvilgiu.

Svarbiausia — P. Vainoras savo aistrą pašvenčia mokslo tikslams, sudarinėja pašto ženklų tematinę parodą, gilina savo ir kitų žinias.

„Laisvės“ skiltys atdaros skelbimui parengimų. Jų ruošėjai naudokitės progą.

Roma. Šv. Petro aikštė

MES PAMILOME INDIJĄ

Vacys Reimeris

Po antro susitikimo

Tolima, didžiųjų kontrastų, nepakartojamo spalvingumo ir nuostabių žmonių šalis Indija traukia kiekvieną keliautoją. Man, su grupe lietuvių rašytojų, teko ją pirmą kartą pamatyti prieš keturiolika metų. Grįžome pilni įspūdžių, sužavėti Indijos tūkstantmete kultūra, jos puikiais senovės paminklais, jos ryžtu, nusimetus kolonizatorių priešaudą, kurty naują nepriklausomą gyvenimą.

Mums atmintin neišdildomai įsirežė Indijos žmonių portretai, jų įvairiaspalvė būsitis, dažnai dar labai varginga dėl kolonizatorių du šimtmečius trukusio engimo ir šalies alinimo. Drauge mes matėme gausius naujo indų tautų gyvenimo daigus — statybas, mokyklas, mokslo tyrimo įstaigas, valstiečių kooperatyvus. Matėme naujai nušvitusių gyventojų veidus ir, svarbiausia, pajutome kitu gyvenimu suabsorbuotų žmonių sielą. Mes pamilome Indiją, su visais jos kontrastais, neretai — priešingumais, pamilome tokią, kokią pamatėme.

Kaip Indijos svečias

Grįžę Lietuvon — parašėme kolektyvią apybraižų knygą apie Indiją, apie jos senovę ir dabartį. Aš, be to, parašiau dar ir eilėraščių knygą apie tą šalį, išreikšdamas mintis, susiklosčius kelionės metu ir po jos.

Kada dabar ne retas manęs paklausia, o ir antrosios kelionės metu pačioje Indijoje tokius užklausimus teko girdėti:

— Kodėl jūs jau antrą kartą keliaujate į šią šalį? — aš atsakau:

— Todėl, kad buvau joje pirmą sykį.

Taip, todėl, kad buvau joje pirmą sykį, kad susipažinimas su Indija sukėlė daug gero kūrybingo jausmo išsakytą mano eilėraščių knygoje apie Indiją, kuri neseniai, prisipažinusi, man pačiam nesitikint ir net iš dalies primiršus tuos jau nutolusius įspūdžius (šiaip ar taip — praėjo keturiolika metų!) susilaukė aukšto apdovanojimo Džavaharlalo Neru premijos, ir aš vėl, šį kartą, jau Indijos vyriausybės kvietimu, kaip jos svečias, išsiirušiau į antrąją kelionę Indijon.

Tai, tur būt, antrasis susitikimas su Indija įvyko ne dėl to, kad man buvo paskirta ši garbinga premija, — čia nors ir lemiamas, bet vis tik antrinis faktorius, — o dėl to, kad savo eilėraščių knygą apie Indiją aš rašiau tikrai su didele meile ir įkvėpimu (matyt, ji bus man pavykusi), nes apie ją teko girdėti daug gerų atsiliepimų tiek Lietuvos, tiek kitų tarybinių tautų skaitytojui. Pagaliau, eilėraščiai sukėlė susidomėjimą ir pačioje Indijoje, kur, išverstai į hindi, bengali, urdu, o taip pat anglų kalbą, pasiekė poezijos mylėtojus.

Indija ir Lietuva

Rašydamas eilėraščius apie Indiją, be visų betarpiškų tos šalies įspūdžių, aš buvau veikiamas ir tos aplinkybės, kad Lietuvą ir Indiją riša tolimi istoriniai ryšiai. Lietuvių kalba iš vi-

su indoeuropietiškių kalbų pati artimiausia senovės Indijos kalbai — sanskritui, kuria parašyti nuostabieji senovės indų tautų literatūros paminklai.

Man labai džiugu, kad per tuos keturiolika metų, kurie skiria du mano susitikimus su motina Indija (taip dažnai malonybiniai vadinama ta šalis), gražiai vystosi Lietuvos ir Indijos draugystė. Per tą laiką užsimezgė betarpiškas ryšis ir bendradarbiavimas su viena iš 17 Indijos valstijų — su Orisa. Pasikeista delegacijomis, Orisos miestuose buvo surengti lietuvių muzikos koncertai.

Ir dabar dažnai pasitaiko, kad Lietuvon atvyksta svečių iš Indijos, kai kurie jauni indų specialistai studuoja mūsų respublikos įmonėse, Indiją aplanko mūsų ekskursantai, mokslininkai, sportininkai, dailininkai. Žodžių, padėtis visai nebe ta, kuri buvo prieš keturiolika metų, kai mes buvome lyg ir savotiški Indijos „atradėjai“, pirmieji lietuviai, aplankę šią šalį po antrojo pasaulinio karo.

Džiaugiuosi, kad mano indiskieji eilėraščiai ir kaitik įvykusioji kelionė padės stiprinti mūsų draugystę.

Kokių įspūdžių parsivežiau ši kartą?

Iš sykiu tekėtų pasakyti, kad ir antrą kartą susitikdamas su „paslaptįgąja“, kaip dažnai įprasta sakyti, Indija, patirti vos ne tą patį jausmą, kaip ir pirmą sykį — nepaprasta pagava, didelė itaigos jėga, užvaldanti tave nuo pat pirmųjų žingsnių toje žemėje, nuo pirmųjų susitikimų su jos papročiu, reiškiniais įvairovė. Žinoma, antrą kartą matant tai daug kas suprantamiau atrodo, tačiau Indija būtent toks kraštas, kur ir eilę metų gyvendamas daug ko vis tiek neperprasi — ypatingai to, kas liečia labai įvairialypį Indijos žmonių dvasinį gyvenimą, papročius, kai kuriuos buitines reiškinis, susijusius su tūkstantmete tradicija, su labai sudėtingomis, filosofiskai vingriomis jos tautų religijomis, su iš seno įsitvirtinusiomis visuomeninio susiskirstymo dėsniais ir t. t.

Todėl, tur būt, kiekvienas susitikimas vis sukeltų ne mažėjančių klausimų kodėl? kaip? spiečių, nors nemažai apie tą šalį skaityta, girdėta. Šiai minčiai paremti galima pasitelkti net ir paties Džavaharlalo Neru žodžius iš jo knygos „Indijos atradimas.“ Jis prisipažįsta, jog net jam, Indijos sūniui, Indija buvo paslaptis kaip senovinis palimpsestas (t. y. papirusas), ant kurio — keli, vienas kitą dengiantys, sluoksniai misingų rašmenų. Tai sakydamas, Neru turėjo galvoje dvasinę indų tautos gilumą.

Tai, toks jausmas užvaldo europietį ir šiaurinėje Indijoje, ir lankantis joje nebe pirmą kartą. Giliai paveikia, užvaldo širdį jos senovės architektūros ir meno paminklų didingumas (daugelis jų po tūkstantį ir daugiau metų), sužavi žmonės, ypač Indijos jaunimas, kuris naujomis krašto gyvenimo sąlygomis

veržliai pasuko švietimo, mokslo žinių, fabrikinų specialybių įsisavinimo keliu.

Dideli poslinkiai

Po keturiolikos metų, kurie skiria vieną lankymąsi Indijoje nuo kito, aš pastebėjau labai ryškius indų tautų ekonominio ir kultūrinio gyvenimo poslinkius. Jeigu prieš keliolika metų buvo kalbama, pav., apie Indijos pramonės pirmąją — Bhilajį metalurgijos gamyklą, pastatytą padedant Tarybų šaliai, — tai šiandien Indija jau gali didžiuliu desimtimis didžiulio masto įmonių — įvairių pramonės šakų gigantų, pastatytų ir dar statomų. Daugelį mašinų, įrengimų, prietaisų indai šiandien pagaminata patys, nebereikia jų įvežti iš užsienio.

Tarybiniais specialistais padedant, indų geologai surado didelius naftos telkinius, pastatytą stambų naftos perdirbimo fabriką. Sėkmingai indai sprendžia maisto gamybos problemą, labai išvystė grūdinių kultūrų pasėlių plotus, padarė pastebimą žingsnį žemės ūkyje. O maisto problema toje šalyje labai aktuali — juk kasmet ten priauga 12-13 milijonų žmonių. Indija įkūrė savo atominio tyrimo centrą, daugelį kitų mokslinių institutų. Kaip minėjau, šiandieninėje Indijoje lankantis, akį maloniai džiugina visur pastebimos mokyklos, koledžiai, būriai mokinių, studentų.

Žengia pirmyn savo keliu

Indija užtikrintai žengia savo savarankiško vystymosi keliu, daro didelę socialinę pažangą, gerina savo gyventojų buitines sąlygas, ryžtingai šalina vis dar iki šiol jaučiamas kolonialinio valdymo pėdsakus, kurie įsirežė ir šalies ekonomikoje, ir žmonių sąmonėje.

Kaip žinoma, pastaruoju metu Indijos politiniame ir visuomeniniame gyvenime išryškėjo nemaža aštrių prieštaravimų, kuriuos sukėlė užsienio kapitalo skatinami vietos kapitalistai — stambūs fabrikantai, vertelgos, žemvaldžiai — pasiryžę smogti smūgi Indijos Gandhi vadovaujama krašto socialinių pertvarkymų politikai. Demokratinės jėgos glaudžiai telkiasi aplink Neru politikos tesėją Indirą Gandhi, ir, kaip rodo įvykiai, jos priešiniams nepavyksta išstumti Indijos iš jos pasirinkto kelio.

Visai mūsų grupei — o

mūsų buvo šešetas, kiti Neru premijos laureatai — menininkai iš Maskvos, vienas armėnas — didelį įspūdį padarė Indijos Respublikos dienos šventė Delyje, kurioje teko dalyvauti. Kariuomenės ir visuomeninis paradai, jų spalvingumas, puošnumas, savitas koloritas ir pobūdis, režisūrinis išradingumas, iliuminacijos su nepakartojamu pirotechnikos išmone dvelkė kažkokią pasakiskumą.

Mus gražiai priėmė

Mūsų grupę priėmė Indijos prezidentas Giris, viceprezidentas Patakhas. Labai džiaugiamės, kad tarp savo didelių darbų ir reikalų, mums valandą paskyrė ir ministrė pirmininkė Indira Gandhi, priėmusi mus savo namuose — labai kukliuose, kaip ir ji pati. Pokalbio metu ji pasidžiaugė stiprėjančia Indijos ir Tarybų šalies draugyste, šių dviejų didžiulių valstybių tautų bendravimu. Kalbėjome apie meną, kultūrą. Pokalbio pabaigoje šiai įvykiai valstybės veikėjai įteikiau lietuviškų suvenyrų: apjuosiau ją lietuviška juosta, padovanauju lietuviškus gintarinį atvaidą — inkrustaciją. Nors ir nebuvusi Lietuvoje, Indira Gandhi dabar, tur būt, prisimins, arba teisingiau sakant, jai primins mūsų šalį lietuviškos dailės dirbiniai.

Be Delio, sostinės, mes aplankėme daugelį Indijos vietų. Pagrindinė kryptis — pietūs. Pabuvojome Madraso ir Keralos valstijose, Trivandramo, Kočino, Madraso, Salemo miestuose, pabuvojome Bombėjuje, aplankėme meno šventoves — Agoroje, Adžantoje, Eloroje, Mahabalipurame.

Antrasis susitikimas su Indija vėl padovanojo daugelį įspūdžių. Galvoju, kad kaip ir po pirmos kelionės, neiškęsiu neraišos apie tą labai įvairią, savitą ir mums tokią draugišką šalį.

1970 III 5

Seniausios vaistinės

Pirmoji vaistinė buvo įkurta Bagdade VIII a. Euruopoje pirmoji vaistinė buvo atidaryta XI a. Toledo mieste. Tais senais laikais gydytojai patys atėdavo į vaistinę ir užsakydavo vaistus savo pacientams. Receptus pradėjo rašyti tik XIV a., kai buvo išrastas poperiaus gavybos būdas.

Adresuodami laiškus būtinai uždėkite „Zip Code“ numerį.

„Karališkų paukščių“ įkurtuvės

„Karališkaisiais paukščiais“ tituluojami fazanai. Labai jau gražūs jie, ypač ilgauodegis, lyg deimantiui apdaru blizgantis patinėlis. Neuzilgo šie gražuoliai papuoš ir Lietuvos plunksnuočių pulkus. Šunskuose, Kapsuko rajone, numatyta pastatyti stambų valstybinį fazanyną.

Fazanynas kas pavasarį specialus inkubatorius „išperės“ apie 10 tūkstančių fazaniukų. Kol nepradės skraidyti, jie bus laikomi voljeruose, kuriems skirtas didžiulis plotas.

Pramoniniu būdu veisti „karališkuosius paukščius“ rekomendavo ornitologai. Jie jau prieš dešimt metų pradėjo fazanus aklimatizuoti Lietuvoje. Iš pradžių iš Vengrijos atvežtus ilgauodegius gražuolius laikė kaip naminius paukščius. Fazaniukus perėjo ir vedžiojo višta. Tačiau naujieji jos „augintiniai“ pasirodė labai lėpūs ir reiklūs. Į lesalą jiems būtina pridėti virto kiaušinio baltymo, kaulų ir anglies miltų, mielių, netgi antibiotikų. Kai fazanai pradėdavo skraidyti, juos išleisdavo laisvėn. Dabar Kapsuko, Vilkaviškio rajonuose jau galima pamatyti pulkelius fazanų.

Sibiro žuvis—Lietuvos ežeruose

56 milijonai viešnių iš Sibiro „prisiregistruos“ šį pavasarį Lietuvos ežeruose. Tai naujos vertingos žuvis — peledės.

Peledė — sykinė žuvis, šiek tiek panaši į seliavą. Aklimatizuoti ją Lietuvoje buvo pradėta prieš aštunetą metų. Pagyvenusios Vasaknų žuvininkystės ūkio tvenkiniuose metus, peledės buvo išleistos į Sartų ir Vasakno ežerus. Dabar jos apgyvendintos jau 50-ye ežerų. Rudenį juose peledės gaudomos tinklais ir gabenamos į Simno ir Ignalinos žuvininkystės ūkio, kuriuos surenka ir inkubuoja ikrus.

Pernai Ignalinos žvejai jau sugavo daugiau kaip 100 centnerių peledžių. Vien Balčio ežere (plotas 51,2 hektaro) sužvejojta po 53 kilogramus šios žuvis iš hektaro. O Keručio ežere (plotas 32,2 ha), esančiame Svecionių rajone, iš hektaro gauta po 111 kilogramų peledžių. Gražiausi egzemplioriai svėrė po pusantro kilogramo.

Deja, žvejus mėgėjus ten-

ka nuliūdinti — peledę sunkiai suvilioja jaukas...

Kiek miško gyventojų?

Pasibaigė respublikos faunos „surašymas.“ Kaip prailė Gamtos apsaugos komitete, dabar Lietuvos miškuose yra daugiau kaip 7 tūkstančiai briedžių, apie 11 tūkstančių šernų, 60 tūkstančių stirnų. Daugiausia, žinoma, žvairakių — jų prikaičiuota beveik 280,000.

Nelauktą galvosukį zoologams pateikė elniai. Šių grakščių žvėrių jau nemaža priviso Šiaulių ir Jurbarko miškuose, tačiau jie nežingsno nežengia už rajono ribų. Per daug sėslūs gyventojus teko vilioti į aptvarus ir gaudyti. Jie nugabenti į Kapsuko rajoną.

J. Budrys

Paukščių išmatos kaip pašaras

Anglijos paukštinkystės kompanija pasiskelbė pradėjusi pramoninę sausų paukščių išmatų gamybą. Jos rekomenduojama kaip priedas prie galvijų ir avių pašaro. „Farmer and Stockbreeder“ liudija, kad naujasis pašaras, pavadintas toplanu, bandymuose gerai užsirekomendavo. Pavyzdžiui, mėšinių veislių trijų mėnesių amžiaus veršeliai, sveriantys vidutiniškai po 101 kg, gavę pašaro su 30 proc. toplanu, kas parą priaugo po 1,16 kg. 50 proc. toplanu ir 50% miežių mišiniu 7 savaitės šertos avys kasdien priaugdavo kiekviena 40 g daugiau, negu šeriamos įprastu pašaru. Kadangi toplanas kainuoja pigiau už kitus pašarus, tai ir priesvorio savikaina būna mažesnė.

Naujojo pašaro gamintojai teigia, kad nuo jo nepablogėja mėšos ir pieno skonis. Tik melžiamoms karvėms jo patariama duoti iki 25 proc., o mėšai penimiams gyvuliams — iki 50 proc. nuo viso raciono.

Šiaudinių stogų mada

Skandinavijoje šiaudiniai stogai madingi. Atseit, jie lengvi, neišleidžia šilumos žiemą ir sulauko karštus saulės spindulius vasarą, gali būti be remonto dešimt metų, jų nereikia dažyti. Vienintelis trūkumas tai, kad jie greitai užsidega. Bet ir tai ne kliūtis: šiaudai išmirkami specialia skystyje, tada jie nedega.

Nežinoma bulvių liga

Zelandijoje pastebėta ankščiau nežinoma bulvių liga, pavadinta „sprang.“ Ji išplitusi ne visoje šalyje, tik kai kurių tipų dirvožemiuose. Bulvėms susirgus, ant gumbų susidaro sukamšėjusios kietos ataugos. Vėliau jos plyšta, kartais net iki peridermos. Žaidzoje matyti rudos 2-3 cm platumo pavienės dėmės. Laidinant, nesveiki gumbai dažniausiai supuva. Minėta liga apskrečia Aran Pailot veislės bulvės. Todėl net kuriuose rajonuose teko atsisakyti jos auginimo rinkai.

Ištyrus, ar minėta liga suseraga iš apkrėtos sėklos išaugintos bulvės, pasirodė, kad, pasodinusi ir neuzkrėstą dirvą, jų būna labai mažai. Antros kartos augalai vėl buvo sveiki. Pasodinusi sergančius gumbus, pirmasis metais kera išaugo žymiai žemesni už normalius, sutrumpėjus stiebų tarpambliams. Lapai irgi buvo smulkesni, padengti nekrozės dėmelėmis. „Scientist“ rašo, kad ligos plitimui daug reikšmės turi oro temperatūra, dirvos drėgmė ir tręšimas.

Kauniečio išradimas

Kaunas. — Originalų prietaisą grūdų džiovinimui akvija ventiliaciją reguliuoti sukūrė kauniečių technikos mokslų kandidatas Viktoras Petruškevičius. Naujasis prietaisas, prijungtas prie oro prapūtimo ir šildymo agregato, kontroliuoja grūdų drėgnumą ir automatiškai pagal nurodytą programą įjungia arba išjungia elektros srovę. Jis daug našesnis ir patogesnis už savo pirmtakus.

NAMAS-PIRAMIDE

San Franciske prasidėjo didžiausio šimto metams namo statyba. Pastatas labai originalus, primenantis liekaną piramidę. Tai bus 55 aukštų administraciniai rūmai su smailia 80 metrų ilgio viršūne. Viso statinio aukštis sieks 300 metrų. Statyba bus užbaigta 1972 metais.

Kišeninis telefonas

Japonų inžinieriai sukonstravo bevielį kišeninį telefoną. Jis įsijungia į įprastą telefono tinklą. Aparatas sveria 650 g. Jį maitina baterija. Abonento numeris surenkamas disku.

Užrašykite „Laisvę“ savo giminiams Lietuvoje.

Užsirašykite Dienraštį „Vilni“

„Vilnis“ gauna žinias iš Lietuvos skubiai-kablegramomis.

„Vilnis“ turi bendradarbių Amerikoje ir Lietuvoje, taipgi korespondentų kur tik yra kiek daugiau lietuvių.

„Vilnis“ teikia daug žinių, įvairių informacijų.

„Vilnis“ turi Mokslų ir įvairenybių skyrių, taipgi Moterų ir anglišką skyrius.

Vilnius“ prenumerata metams Amerikoje \$10; puisei metų \$5.50.

Čikagoje ir Kanadoje metams \$12; puisei metų \$6.50. Lietuvoje metams \$15; puisei metų \$8.

Angliško skyriaus metams \$3.00. Naujai užsirašantiems „Vilni“ duodame brangias knygas:

„Graži Tu mano Brangi Tėvyne“; Prūsėkos „Atsiminimai ir dabartis, taipgi R. Mizaros bet kurią knygą, arba Dr. Margerio.

Visais reikalais kreipkitės: „Vilnis“, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. „Vilnius“ administracija.

Olandija. Rembranto aikštė Amsterdame.

Kostas Liandzbergas

Lietuvos mašinų gamyba ir ekonomika

Lietuva — kadaise agrarinis kraštas — Tarybų valdžios metais tapo industrine respublika. Jos pramonė dabar duoda didesnę pusę nacionalinio produkto. Per istoriškai trumpą laikotarpį kraštas pasivijo ir daug kur pralenkė Europos valstybes, garsėjančias savo pramonė. Tai nenuginčijamas socializmo laimėjimas. „Vienas būdingiausių Ta-

rybų Lietuvos industrializacijos bruožų yra spartus mašinų gamybos ir metalo apdirbimo pramonės augimas“, — rašo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas Povilas Kulvietis savo knygoje „Mašinų gamybos vystymas ir ekonomika“, kurią išleido Vilniaus „Minties“ leidykla. Autorius pabrėžia, kad jau prieš penketą metų ši industrijos šaka pagal gamamos produkcijos kiekį — trečiąją vietą po maisto ir lengvosios pramonės.

Gaminama, kas apsimoka

Lietuvoje, pažymi Povilas Kulvietis, yra geros ekonominės ir gamtinės sąlygos apdirbamajai pramonei plėsti: palyginti didelis gyventojų tankumas, daug geležinkelių ir plentų, patogi geografinė padėtis, pakankamai medžiagų gamykloms ir fabrikams statyti. Atsižvelgiant į ekonomines ir gamtines ypatybes, respublikos mašinų gamybos pramonė specializuojama gaminti elektrotechnikos, elektronikos, radioelektronikos pramonės dirbinius, mažagabaritines precizines stakles, prietaisus, kuriems reikia palyginti nedaug metalo ir kurie reikalauja daug darbo

Mūsų kraštui, kuris įsivežta metalą ir ilgą laiką turėjo nemažą laisvų darbuotojų, tokia gamyba labai naudinga. Ji apsimoka ir patiems gyventojams. Atsirado daug naujų aukštos kvalifikacijos inžinierių, technikų, darbininkų specialybių.

Rekordiniais tempais

Turėdama geras galimybes, Lietuva rekordiniais tempais plečia mašinų gamybą ir metalo apdirbimą. Ši šaka auga maždaug pusantro karto greičiau, negu visa respublikos pramonė. Povilas Kulvietis pateikia tokius skaičius: per nepilną dešimtmetį mašinų gamybos bendroji produkcija padidėjo 5,09, tame tarpe elektrotechnikos pramonės — 6,9, o staklių ir įrankių — beveik 9,5 karto.

Pagal metalo piovimo staklių gamybą Lietuva užėmė ketvirtąją vietą Tarybų Sąjungoje — po Rusijos Federacijos, Ukrainos ir Baltarusijos. Respublikoje gaminama beveik pusė Tarybų Sąjungoje išleidžiamų lankinio elektrinio suvirinimo aparatų, daugiau kaip 90 procentų elektros skaitiklių, daug skaičiavimo ir stebos apdailos mašinų, elektros variklių. Tai išpūdingi skaičiai, aišybojantys kokią svarbią vietą Lietuvos mašinų gamyba užima TSRS pramonėje.

Ištisi pramonės kompleksai

Siekiant respublikos teritorijoje tolygiai išdėstyti pramonę, atsižvelgiant į atskirų, daugiausia vidutinių ir mažų miestų ekonomines ir gamtines sąlygas ir darbo jėgos išteklius, Lietuvoje, rašo P. Kulvietis,

sukurti stambūs mašinų gamybos kompleksai. Taip gimė „Sigmos“ skaičiavimo ir organizacinės technikos įmonių susivienijimas, turintis savo gamyklas Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Telšiuose, Tauragėje ir Pabradėje, „Elfos“ elektrotechnikos įmonių susivienijimas, kurio gamyklos yra Vilniuje, Kėdainiuose ir Mažeikiuose, „Neries“ vitaminių žolės miltų mašinas gaminti firma su įmonėmis Vilniuje, Radviškių ir Rokiškyje.

Susikūrė didelis buitinių šaldytuvų gamyklos įmonių kompleksas. Kompressorius jiems tiekia Mažeikiuose pastatyta gamykla, šaldytuvų korpusus ir plastmasines detales — kitos įmonės, o atskiri mazgai gaminami ir šaldytuvai surenkami pagrindinėje šio komplekso įmonėje — Alytaus šaldytuvų gamykloje.

Atsirado televizorių gamybos kompleksas. Iš pradžių buvo pastatytos specializuotos mazgų ir detalių įmonės — Vilniaus radijo komponentų gamykla, Kauzinkelių ir plentų, patogi geografinė padėtis, pakankamai medžiagų gamykloms ir fabrikams statyti. Atsižvelgiant į ekonomines ir gamtines ypatybes, respublikos mašinų gamybos pramonė specializuojama gaminti elektrotechnikos, elektronikos, radioelektronikos pramonės dirbinius, mažagabaritines precizines stakles, prietaisus, kuriems reikia palyginti nedaug metalo ir kurie reikalauja daug darbo

Staklių gamybos įmonių kompleksas, kuris susikūrė keičiant nesudėtingą ir daug metalo reikalaujantį, techniką gaminusių įmonių profiliai, tiekia daugiausia prietaisų, elektrotechnikos ir radiotechnikos pramonėi mažagabaritines precizines stakles. Staklių gamybos įmonės veikia Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose. Be to, šias įmones ruošiniai, mazgais ir detalėmis aprūpina Kaune pastatyta „Centrolite“ ketaus liejykla, Šilutės hidraulinių pavarų gamykla, Vilniaus eksperimentinė technologijų įrengimų ir grąžtų gamyklos.

Kuriant respublikoje tokius pramonės kompleksus, geriau galima tvarkyti gamybą, taikyti pažangią technologiją, suteikti aukštos kvalifikacijos specialistus ir darbininkus. Be to, naują techniką respublikoje projektuoja trylika institutų ir konstravimo biurų.

Jeigu pridursime, kad Lietuvos mašinų pramonės įmonės eksportuoja savo produkciją daugiau kaip į 70 pasaulio šalių, pamatysime, kokią didelį vaidmenį ši pramonės šaka vaidina krašto ekonomikai.

Žvilgsnis į rytdieną

Žvilgtelėkime į Lietuvos mašinų gamybos ir metalo apdirbimo pramonės rytdieną. Povilas Kulvietis mano, kad sparčiau, negu vitiklų, daug skaičiavimo ir stebos apdailos mašinų, elektros variklių. Tai išpūdingi skaičiai, aišybojantys kokią svarbią vietą Lietuvos mašinų gamyba užima TSRS pramonėje. Siekiant respublikos teritorijoje tolygiai išdėstyti pramonę, atsižvelgiant į atskirų, daugiausia vidutinių ir mažų miestų ekonomines ir gamtines sąlygas ir darbo jėgos išteklius, Lietuvoje, rašo P. Kulvietis,

NAUJAS LIETUVIŠKAS FILMAS

Už žmogų kovotoja

Lietuvoje tapo sukurtas ir išleistas filmas „Ave, Vita!“ Jo scenaristai V. Zalakevičius ir G. Kanovičius, o režisierius A. Grikevičius. „Ave, vita!“ — tai pasakojimas apie žmogaus aktyvų ir pasyvų pradą, apie tai, kad ir beviltiškiausiose situacijose žmogus privalo išsaugoti žmogiškąjį orumą, valią, pasiryžimą kovoti.

Filmas pasakoja apie žmogų, įtrauktą į siaubingą karo verpetą. Bet veiksmai rutuliuojasi keliose laiko plotmėse, praeitis persipina su dabartimi. Iš tylių, ramių šandieninių gatvių mes patenkame į fašistinės okupacijos pragarą, vėl grįžtame į dabartį ir kartu su filmo herojais apmąstome skausmingus įvykius, kurie buvo prieš ketvirtą amžiaus. Kodėl tada žmonės neretai leisdavosi vorami į mirtį, kodėl jie nenušluodavo fašistinės apsaugos net tais atvejais, kai ji būdavo nedidelė? Iš kur tas baidus abuojujumas, inercija, kalinio grandinėjimo sukauščiūsi ne vieną Steponą?

Juostoje parodoma, kaip praeitį mato tėvas Cezaris (akt. V. Paukštė) ir jo dukterė Veronika (akt. E. Bajorytė). Cezariui praeitis rūšti, tragiška, — tai metas, kai net Vilnelės vanduo buvo panaudotas kankinimui, tai metas, kai krauju mautuodavo žmogaus orumą. O Veronika į praeitį žiūri „per literatūrinę prizmę“, dirbtinai ją „romantizuoja“.

Aktorius B. Babkauskas, vaidinantis Steponą, žmogų, kuris kartu su Veronikos tėvu patyrė fašistinės nelaisvės siaubą, kruopščiai, santūriai atskleidžia savo herojaus charakterį. Jis parodo ilgą ir sunkų kelią, kurio prireikė, kad „paklusnus vergas“ taptų aktyviu kovotoju. Gaila, žinoma, kad ne visas vienodai pasisekė jaunam režisieriui, prieš metus kartu su A. Dausa sėkmingai debiutavusiam filmu „Jausmai“. Naujojoje juostoje yra tam tikro broko — ištęstų, tiesiog nereikalingų epizodų, blankiai ir schematiškai parodyti mūsų dienų jaunimą atstovaujantys Veronika ir televizijos operatoriai. Be re-

P. Kulvietis mano, kad naujas mašinų gamybos įmonės reikia toliau gana laisvai statyti visoje respublikos teritorijoje, nes jos nesusetos su žaliavos šaltiniais. Gai kurie ekonomistai būkštavo, kad išsklaidžius mašinų gamybos įmones, bus labai sunku organizuoti gamybą, aprūpinti jas kvalifikuotais specialistais. Patyrimas rodo, kad šie būkštavimai buvo nepagrįsti, ir todėl, sako Povilas Kulvietis, būtina ir tikslinga tęsti šį darbą. Numatytos Lietuvoje mašinų gamybos ir metalo apdirbimo pramonės kryptys atitinka krašto interesus — didinti ekonomikos efektyvumą ir tuo būdu kelti žmonių gerovę. 1970 m. kovas Vilnius

kalo kai kur mėgaujamas natūralistiniais postringavimais.

Šie trūkumai neužgožia antifasistinio filmo patoso. O aistringas siekimas ugdyti žmoguje aktyvų piliečių, kovotojo bruožus suteikia juostai aktualaus šandieninio skambesio.

M. Eglėnaitė

Montello, Mass.

Lietuvių Literatūros Dr. jos 6-os kuopos nariams jau prisiūstos knygos iš Centro — „Juodasis kraujas“, kurią parašė žurnalistas Laurinčiukas. Tai labai įdomi knyga, su paveikslais, apie Afrikos tautas. Kai kuriems nariams knyga jau pridaviau. Prašau narius, kurie gyvenate Montelloje, ateiškite pas mane pasiimti ją.

LLD 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks pirmą sekmadienį, birželio (June) 7 Lietuvos Tautiško Namų kambariuose, 8 Vine St., 2-ą valandą po pietų. Visi nariai dalyvaukite susirinkime. Jau netoli vasara — galėsime pakalbėti mūsų piknikų reikalu, „Laisvės“ piknikas bus Olympia parke, Worcesteryje, liepos 12 d. Kitas piknikas įvyks Haverhillyje.

Geo. Shimaitis

Binghamton, N. Y.

Vasario 17 d. mirė Jonas Norbantas, senas „Laisvės“ skaitytojas.

Prieš apie 25 metus, Norbantas užlaikė grocerinę ir aš ten eidavau pirkti maistą. Tuo laiku jis buvo tikintis, bet geras žmogus. Mes dažnai pasikalbėdavome, padiskutuodavome, ką kuris skaitėme „Laisvėje“, Jis taip ir pažino mane, kad aš ne „Smetonos duktė“, kaip jis sakydavo.

Jis labai gerbė Vinčą Kapsuką, kurį jis pažino skaitydamas „Laisvę“, o vėliau ir asmeniniai susitikimai.

Jono dukra sakydavo: mano tėvas dingsta, kai ateina į „Laisvę“. Jis užsidarė kambaryje, kad jam niekas netrukdytų, ir neišeina iki perskaityto laikraščio.

A. Žemaitienė

Įvairios Žinios

Nashville, Tenn. — Moralitumo komitetas čia surinko daugiau kaip 8,000 parašų, reikalaujant ištraukti karius iš Kambodijos ir baigti karą. Tarp pasirašiusių yra keletas darbuotojų viršininkų.

Bonna. — Vakarų Vokietijoje 1969 m. streikavo 80,000 darbininkų 86 kompanijų įmonėse, sulaukdamie darbą 249,000 dienoms.

Maska. — TSRS paleido erdvėn 344-tąjį Žemės satelitą.

Ankara. — Turkijos Darbuotojų Konfederacijos 8-asis kongresas pasisakė prieš imperializmą. Dalyvaavo 220 delegatų.

DeKalb, Ill. — 10,000 universiteto studentų demonstravo prieš Nixono agresiją Kambodijoje.

HELP WANTED—MALE-FEMALE

HELP WANTED—MALE-FEMALE

HOWARD JOHNSON'S
IS LOOKING FOR
COOKS
SHORT ORDER
\$150 WEEK
Free benefits including:
* Uniforms
* Paid Life Insurance
Call 201-538-9718
* Paid Vacation
* Hospitalization
(38-42)

MAIDS
For general cleaning modern motel.
GEORGE WASHINGTON
MOTOR LODGE
Willow Grove. Apply in person.
See Mr. Eric Schwarz.
(34-40)

FOUNTAIN CLERKS
No Eves. or Sundays!
Immediate full time openings
from 8 to 4:30 PM. 5 days a week.
Excellent pay plus many fringe benefits including merit increases, liberal discounts, 1-4 weeks paid vacation. Paid sick leave, profit sharing, hospitalization and much, much more! Take the Capital Flyer from D. C. directly to work. Apply to Mr. Bill Roberts or Joe Royal daily between 8 AM and 5:30 PM. Or call 301-881-4930.

MEN'S TIE HAND STITCHERS
SLIP STITCHERS
Call 201-867-2525
(34-40)

WOMEN WANTED for hand-pressing and packing, will teach. Very pleasant surroundings and benefits. Apply in person. CARNIVAL CREATIONS, INC., 1050 Edward St., Linden, N. J. (31-40)

INSURANCE PERSONNEL
Why not work for one of America's most unusual Companies? We are moving to East Whiteland before next winter's snow. If you type or if you simply want to learn something new—take one small risk. Call me and let's talk about this exceptional Co. Personnel Manager 265-4300. Ext. 294. NATIONAL LIBERTY CORP., King of Prussia, Pa. Equal Opportunity Employer. (37-39)

EXCLUSIVE COUNTRY CLUB.
Under new management. Waiters and waitresses, experienced. Own transportation. Loudonville, N. Y. 518-869-0246. (38-47)

AUDITOR
Nite. For resort hotel. May 28 to September 15th. 302-227-2552. The Henlopan Hotel, Rehoboth Beach, Del. (38-40)

CARPENTERS. Frame, trim and helpers. Report ready to work to Kettler Brothers, Inc. Clusters of Stedwig, Montgomery Village, Gaithersburg, Md. See Butch Cline. Top pay, Company benefits. Take Rt. 705 to Montgomery Village Ave. Exit to Montgomery Vlg. Entrance "E.O.E." (38-44)

STOCK CLERK. This is a very attractive spot for the right man in a fast expanding company. Must be physically fit and have a driver's license. Good pay and benefits. For appointment call 265-4300. Ext. 294. NATIONAL LIBERTY CORP., King of Prussia, Pa. An Equal Opportunity Employer. (38-39)

MAN. To clean office during the 11:30 PM to 8 AM shift. For appointment call 265-4300, ext. 292. NATIONAL LIBERTY CORP., King of Prussia, Pa. An Equal Opportunity Employer. (38-39)

HOUSEKEEPER. Live in. Become part of family. Boys age 6 & 9. Own room and TV. Prefer person with driver lic. Jersey suburbs. 215-HO 7-3334. (38-40)

Woman. Mature over 40. For relief housemother for Junior and Senior High School age boys. Minimum 3 days per wk. Meals and room provided when on duty. Bryn Mawr, Pa., area. 215-LA 5-5400. (38-40)

MACHINISTS. For Prototype Shop. Investigate your future with us. Call Personnel Dept. 201-351-4442. Or apply in person to: PRECO
1246 Central Ave., Hillside, N. J. (29-38)

Detroitas. — 10,000 jaudųjų ir baltųjų, daugiausia jaunuolių, demonstravo prieš agresiją Kambodijoje ir reikalavo baigti karą.

Kaip ir iš kur kilę žmonių vardai

Bolivijoje Sirijono indėnai vadinasi žvėrių vardais. Atsiradus naujagimiui, tėvas vyksta medžioklėn ir tol negrįžta, kol nenudobia žvėries. Jis stengiasi sumedžioti kuo galingesnį, sakysim, jaguarą ar tapyrą, nes sumedžioti žvėries vardą gaus naujagimis.

Zvėrių vardus naudoja ir Šiaurės Amerikos indėnai. Be to, čia buvo paprotys keturis kartus suteikti vardą. Pirmąjį gaudavo naujagimis, antrą—subrengęs jaunuolis, o kai išryškėdavo žmogaus charakteris, duodavo jam dar du vardus, nusakančius būdingiausias savybes.

Tačiau nesistebėkime Amerikos indėnais. Panašiai kilę ir daugelio mūsų vardai. Germanų vardai Adolfolfas—dabaartinis Adolfas—reiškia dailus vilkas, Rudolfas — rudas vilkas, bulgarų Glib—balandis, Orlin—erelis, Slavejko — sakalas, žydų Juozas — karvės sūnus, Rachelė — avis, romėnų Leonas — liūtas, Uršulė — lokė. Lietuviškos pavardės, kurios yra kilę iš vardų, liudija, kad ir mūsų suteikdavo vaikams žvėrių vardus. Juk ir dabar nesunku surasti tokias pavardes, kaip, sakysim, Vilkas, Vanagas ir t. t.

Senovės žmonės tikėjo, kad pavadintas gyvūno vardu vaikas įgaus tam tikrų savybių arba turės savo globėją.

Keičiasi papročiai. Nauji vardai buvo kuriami ir tada, kai žmonės nustoję garbinti žvėries. Senovės žydai, norėdami pagerbti dievą Jahvę, kurio vardą griežtai buvo uždraudę minėti, sukūrė tokius vardus, kaip Jonas — dievo dovana, Jėzus — dievo pagalba, Mykolas — dievą panašus. Angliškas vardas Osvaldas lietuviškai dievo jėga, Godvinas — dievo draugas, graikiškas Teodoras—dievo dovana, Teofilis—dievo draugas, slaviškas Bogdanas — dievo duotas ir t. t.

Svetimų kraštų vardai, ypač krikščionybje plintant, atkeliavo į Lietuvą. Gana paplitę žydiški vardai: Salomėja — lietuviškai ramybė, Jokūbas — einantis dievo pėdomis, Ona — malonumas; graikiškai: Andrius — stiprus, Eugenijus — aukštos kilmės, Filomena — mylima, Irena — ramybė, Elena — tyluma, oras be vėjo; romėniškai: Feliksas — laimingas, Donatas — dovanotas, Kristina — krikščionė; germaniškos kilmės: Liudvikas — didelis kariauvininkas, Karolis—stiprus ir t. t.

Ilgainiui daugelis tokių vardų tapo tradiciniais ir juos suteikiant, niekas nebesuka galvos, iš kur jie kilę ir ką jie reiškia. Iš senovės atkeliavo ne tik daugelis vardų, bet ir vardo suteikimo apeigos. Su dvasiomis bendraujantys žmonės — seniau žiniai, vėliau kunigai — įvairiais žodžiais ir judesiais veja iš mažylį „piktąją dvasią“, suteikdami vardą protėviai paskirdavo jam žvėrį-globėją, o kunigai — globėją danguje.

Zmonių vardai ir toliau palaipsniui kinta. Sakysim, šiuo metu Lietuvoje jauciamas polinkis į „lietuviškai“ skambančius vardus, kaip

Raselė, Snieguolė, Rūta, Aušra ir pan., taip pat į tokius vardus, kurie mūsų krašte buvo garsūs, kaip Vytautas, Kęstutis, Gediminas. Ir jau labai retas savo vaikams beduoda tokius vardus, kaip, sakysim, Agota, Barbora, Tamošius, Anicetas, nors dažniau juos vadina „šventais“.

P. Pečiūra

A War Mother

She is afraid to think,
Afraid to feel...
What's happening to her
Doesn't seem real.
Her son was taken away...

It was only yesterday
She could hear his voice,
Prepare his meal.
No, it couldn't be real!

He is gone...
His room is empty —
Empty to stay?
How many days?
How many weeks?
Or months or years
stay her eyes
in silent tears?

She is afraid to think,
Afraid to feel...
What's hapening to her
Doesn't seem real.

Ilse

Klaidos atitaisymas

„Laisvės“ gegužės mėn. 12 dienos laidoje išspaus-tas kaunietės Marijos Maciauskienės laiškas ir pora eilėraščių. Išspausdinta „Janina Mankevičiūtė,“ kur turėtų būti Janina Narkevičiūtė. „J. Gručas,“ vietoj J. Grušas, „Pauteone,“ vietoj „Panteone.“

Viename eilėraštyje du kartu įdėta eilutė „Ir ilgisi, iš žuvėdrų išprašytą.“ Antrame eilėraštyje, po „Tik mažas kaistukas (išspausdinta — „paistrukas“) tarp šienoju,“ — reikiamos eilutės „Kals nežinomas medkirtys“ — visai nėra!

A. P.

Išvyksta į Floridą

Sužinojau, kad žurnalistas Albertas Laurinčiukas su abiemis Izoldomis ruošiasi išvykti viešnagėn į Floridą. Sako ten išbūsi apie porą savaitių. Apsistos Miamiyje. Vyks automobiliu.

Aš jo klausiu: — Ar pasieksite ir Saint Petersburg? Ten irgi yra puikių lietuvių.

Jis atsako: — Ne, negalėsime. Saint Petersburgas tarybiniam piliečiams kietai uždarytas.

Ryšium su tuo, bus įdomu ir tas, kad tarybiniai piliečiai gali iš pat N. Y. automobiliu traukti iki pat Ft. Lauderdale, Fla., bet iš ten į Miami jau nebevalia! Miami gali pasiekti tiktai lėktuvu.

Kaip ten bebūtų, linkime Laurinčiukams laimingos ir linksmos viešnagės tame šiltame mūsų šalies kampe. Neabejoju, kad žurnalistas turės progos susitikti ir su Miami ir jo apylinkės lietuviams.

Rep.

Būtinai išamžinkite „Laisvės“ 60-mečio albume, kuris jau ruošiamas.

Ir mūsų nuoširdus sveikinimas

Mus pasiekė Vilniaus „Tiesa“ iš gegužės 12 d., kurioje skaitome:

„DRAUGUI GENRIKUI ZIMANUI

Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas ir Lietuvos TSR Ministrų Taryba nuoširdžiai sveikina Jus, ištikimą Komunistų partijos sūnų, aktyvų revoliucinio judėjimo dalyvį buržuazijos valdymo metais, Jūsų šešiasdešimties metų jubiliejaus proga.

Rūsioiomis Didžiojo Tėvynės karo dienomis Jūs narsiai kovėtės su priešu, o dabar daug ir vaisingai dirbate partinėje spaudoje, visas savo jėgas ir energiją atiduodate tam, kad partijos žodis pasiektų kiekvieną darbo žmogų.

Linkime Jums, brangus Genrikai Zimanai, geros sveikatos, tolesnės kūrybinės sėkmės, ilgų ir vaisingų gyvenimų metų.“

Nors jau pavėluotai, bet ir mes norime prisidėti su nuoširdžiausiais sveikinimais ir linkėjimais jums, drauge jubiliate. Net dviem atvejais mus aplankydami jūs Amerikos lietuviuose palikote daug gražių įspūdžių.

Laisvės Kolektyvas

Gražiai pavyko Lenino 100-ųjų gimimo metinių minėjimas

Reikia pasakyti, kad perėitą sekmadienį ruoštas parengimas atžymėti pasaulio dirbantiųjų vado V. Lenino 100-ąsias gimimo metines praėjo labai gražiai ir sėkmingai. Publikos prisirinko beveik pilna salė ir entuziastiškai klausėsi eigos. O popietės programa irgi buvo įvairi ir įdomi.

Vyriausias programos punktas, žinoma, buvo tarybinės ambasados Washingtono darbuotojo Edmundo Juškio paskaita apie Lenino kaip revoliucionierių ir humanistą, apie marksizmo-leninizmo poveikį žmonijos istorijoje, daugiausia laiku duodant problemoms, pasiekimams ir laimėjimams Tarybų Sąjungoje kuriant naują gyvenimą, auklėjant naują žmogų ir t. t. Savo kalboje sveičias daug dėmesio kreipė į Tarybų Sąjungoje tautų draugystės suklestėjimą. Daugiau kaip šimtas tautų gražiai, draugiškai sugyvena!

Daugeliui mūsų pirmą kartą teko Edmunda Juškį girdėti sakant išsiaiškinant. Jo esama labai, labai puikiai kalbėjojo. Publika ilgais ir karštais aplodismentais jam padėjo už puikią kalbą.

Antruoju punktu buvo mūsų šauniųjų aidiečių dainos. Turiu pasakyti, kad man atrodo, jog šį kartą ypatingai gerai aidiečiai pasirodė visose dainose. Sotliai Nelė Ventienė ir Viktoras Bekeris davė mums po keletą solo, Nelė ir Jonas Grybas dainavo duetą ir baigė visas choras. Širdingai, širdingai aciu aidiečiams už puikią dainų programą.

Popietė baigėsi gerai parodytu Lietuvoje saktu filmu apie Lietuvos menininkų 10 dienų viešnagę Lenkijoje.

Publika skirstėsi viskuo labai pasitenkinusi. Būtinai reikia storiariai pabrėžti, kad visą parengimą tikrai puosė dailininko Roberto Feiferio meistriškai nupieštas didelis formato Lenino atvaizdas ir Povilo Ventos surošta kūrinių apie Lenino parodėlė. Jūs, draugai, atlikote gražų darbą. Žinau, kad mūsų Robertas ir šį kūrinių įdėjo daug kruopštaus darbo ir rūpesčio.

Draugas

Didelis, garbingas N. Y. advokatų žygis į Washingtoną

Nieko panašaus pirmiau nėra buvę visoje New Yorko istorijoje. Niekados pirmiau šio miesto advokatai neparodė tokio susirūpinimo didžiaisiais dienos klausimais, kaip šį kartą. O juos pajudino Vietnamo karas ir jo išplėtimas į Kambodiją.

Gimė ir pradėjo energingai veikti dvi advokatų organizacijos — Joint Project of the Lawyers Convention on Vietnam ir Lawyers Committee for Effective Action to End the War. Jos veikia bendrai. Joms priklauso arba jas remia daugiau kaip 1,000 advokatų. Jų pastangomis ruošiamas advokatų žygis į Washingtoną.

Vykimas į Washingtoną įvyks trečiadienį, gegužės 20 dieną. Dauguma vyks traukiniu. Paimti septyni vagonai, kuriuose telpa daugiau kaip 500 žmonių. Ki-

ti vyks busais arba automobiliais.

Jų misija: Washingtono pareikalauti, kad visos Amerikos karinės jėgos būtų ištrauktos iš Indokinijos tuojau, dabar.

Advokatai Washingtono taip pat aplankys senatorius ir kongresmanus ir ragins juos imtis griežčiausių žygių šiam karui užbaigti.

Aišku, kad šis mūsų didiesčio advokatų žygis padarys gerą, didelį įspūdį. Tai bus padrašinimas ir kitų profesijų žmonėms aktyviškai įsitraukti į kovą prieš Vietnamo karą.

Pilietis

Nashville, Tenn. — Mark-sistas dr. Aptheke kalbėjo Fisk ir Vanderbilt universitetuose Jungtinių Valstijų užsienio politikos klausimu. Studentai jį sveikino ir rinko ant prieškarinių petičijų parašus.

Ligonio raportazas

Oh, tas žmogus!

Ligoninė žmogus patekęs, jautiesi lyg „meškos ausyje“. Čia tau visokiaus patogumai. Pataikavimas, patarnavimas kuo didžiausias. Dieną-naktį saugomas, niekur vienas nebenuelsi, tave palydi net paveži ant dviratukų, jei kur toliau reikalinga, (nelyginant kaip Lietuvon nuvažiaujęs turistai prižiūrimas „Inturisto“, kad nepaklystum, arba, kad kas neskrįstų).

Jau trečią parą baigiu patalpą, ir kiek tu ceremoniškai prieš operuojant, kiek tikrinimų sveikatos visokių mechanizmais! Jau turėjau 8 skirtingais patarnavimais-tyrinėjimais žmoges. Daugiausiai moterys, norsiukės, mokinės: viena ima kraują, kita kraujo „karštį“ mieruoja, dar kita su kokiomis grandinėmis sukabinus kojas ir rankas, rodos, „kardiograma“ vadino, neva širdies plakimu, padarė zig-zagais ženklus ant popierio. Kai užklausi ją (norsiukę), „ar širdis dar gera, sakau, gal reikėtų jau „persodinti“, ji atsakė, kad gal užteks šios pačios, sako „krajavos“.

J. L.

Jonas Lazauskas ligoninėje

Perėitą savaitę „Laisvės“ linotipininkas Jonas Lazauskas pasidavė į ligoninę. Jis buvo operuotas praėjusį penktadienį. Jo žmona Julė skambino, kad kol kas Jonui sekasi gerai.

Jis randasi St. Joseph's ligoninėje, 327 Beach 19th St., Far Rockaway, N. Y. 4-as aukštas, kambarys 416. Tell. 471-8100, ext. 64.

Mielam Jonui, varde viso „Laisvės“ kolektyvo, linkiu greitai sustiprėti sveikatoje, pailsėti ir vėl su mumis kartu dirbti.

Jonas yra ir LKSB-vės direktorių tarybos nariu. Iki pasimatymo, Jonai!

L. K—tė

South Bend, Ind. — Daugiau kaip 4,000 studentų dalyvavo protesto demonstracijoje prieš invaziją į Kambodiją.

IESKAU

Noriu įsigyti mažą (apie 20 akrų) farmą arti Delaware upės arba Stroussburg, Pa. apylinkė, ar prie Poconos. Kas žino tokią vietą padavimui, prašau parašyti man šiuo adresu: Jurgis Vedegys, 101-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417 (34-41)

Parengimų Kalendorius

Gegužės 24 dieną

Hartfordo Laisvės choro banketas. Pietūs 1 val. Pasikui meninė programa, kuri atliks Worcesterio Aiko choras ir pats Laisvės choras. Įžanga už viską \$3 asmeniui. Vieta: 157 Hungerford Street.

Birželio-June 7 d.

Grupė laisviečių ruošia „Cook-Out“ Forest Parke. Prašome tą dieną užsirašyti kalendoriuje.

Mieste pasidairius

Komisija, kurią aną dieną majoras Lindsay sudarė tyrinėjimui korupcijos policijoje, siūlo ją paliuosuoti nuo tų pareigų. Mat, į tą komisiją įeina policijos komisisionierius ir kiti aukšti viršininkai. Jie sako, kad tokia komisija neturės vėsuomenės pasitikėjimo.

Komisija ragina majorą sudaryti naują komisiją iš bešališkų piliečių. Tik tokiai komisijai niekas negalės užmesti pataikavimo policijai.

Miesto majoras Lindsay jau paskelbė naują valdžios biudžetą. Jis susideda iš \$7,800,000,000! Tai gerokai didesnis už perėitų metų biudžetą. Ateinančiais finansiniais metais išlaidos padidėsiančios \$1,100,000,000, norint išlaikyti dabartiniam lygve valdžios teikiamus patarnavimus. Mat, viskas yra labai pabrangę.

Kas suorganizavo statybos darbininkų chuliganiskam žygiui prieš studentus ant Wall Street ir prie miesto rotušės? Aiškinama, kad tai darbas New Yorko distrikto statybos darbininkų unijos reaktinio vadų. Bet manoma, kad prisidėjo ir policijos agentai. Nes kaip kitaip būtų galima išaiškinti, kad kai tie chuliganai puolė ir lazdomis mušė prieš karą demonstruojančius studentus, policininkai stovėjo ir juokėsi?

Moteryų Klubo narėms

Trečiadienį, gegužės 20 d., 6 val. vakare, įvyks Niujorko Lietuvių Moteryų klubo susirinkimas, Laisvės salėje. Ypatingai prašome visas LLD nares dalyvauti, bus nominacijos į Centro Komitetą. Taipgi narsės galės pasiimti naują knygą — Alberto Laurinčiuko „Juoda-sis kraujas“.

Po susirinkimo mus pavaišins Nelė Ventienė, Helena Feiferienė ir Ilse Bimbienė.

Valdyba (37-38)

DEMESIO! DEMESIO!

Jeigu jūs TV sugedo, kreipkitės pas mus. Mes taisme televizorius — spalvotus ir nespalvotus. Parduodame ir įtaisome Antenas. Taisome ir radijus, HI-FI ir STERO. Įstatome antenas dėl spalvotų televizorių ir Master Antenas. Būsite patenkinti mūsų patarnavimu. Kalbame lietuviškai. Dėl daugiau informacijų, prašome skambinti: 647-2327. REDDING ELECTRONICS, 3414 Fulton St., Brooklyn, N. Y. 11208.

(32-39)

Gegužės 16 dieną mūsų ilgametė veikėja, menininkė ir „Laisvės“ administratorė Lilija Kavaliauskaitė atšventė savo 60-tąjį gimtadienį. Gerai, kad Lilija savo amžiaus nepalaikė slapybėje. Net nežinia, kaip apie tai dar pirmiau negu mes sužinojo Lietuvos veikėjai ir pradėjo siųsti jai sveikinimus.

Jums, mieloji, Lilija, ne tik visas „Laisvės“ kolektyvas, — redaktoriai, spaustuvės darbininkai ir direktoriai, bet visi pažangieji Amerikos lietuviai, kurių tiek daug jus ir asmeniškai pažįsta, jus šia garbinga proga nuoširdžiai sveikina ir linki dar daug daugiau tokių pat veiklių metelių, geros sveikatos, daug laimės ir saulėtų dienų asmeniškame gyvenime.

Vyksta į Hartfordą

Ateinantį sekmadienį, gegužės 24 d., iš New Yorko į hartfordiečių Laisvės choro koncertą ir pietus vyks ta A. ir I. Bimba, N. Ventienė ir S. Večkys.

Pasirodo, kad New Yorke ir apylinkėje gyvenamųjų namų nuomos yra pakilusių gerokai daugiau, negu kur kitur visose Jungtinėse Valstijose. Bendrai paėmus, tarp 1959 ir 1969 metų visoje šalyje nuomos pakilo tikta 16.9 procento, o pas mus net 25.6 procento.

Miss Jane Luren Alpert, kuri prisipažino, kad ji dalyvavo sąmokslu bombomis išsprogdinti keletą federalinių pastatų New Yorke ir buvo paleista po kaučija (užstatu), pabėgo nuo teismo. Valdžia paskelbė, kad jos \$20,000 kaučija yra konfiskuojama.

Rep.